

A KAZÁRI NAPRAFORGÓ ÓVODA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

KAZÁR 2016.

Küldetésnyilatkozatunk:

„Csináljon bármit, ami nyitogatja a szemét és eszét, szaporítja tapasztalatait. Ő azt hiszi: csak játszik. De mi már tudjuk, mire megy ki a játék. Arra, hogy e világban otthonosan mozgó, eleven eszű és tevékeny ember váljék belőle.”

/Varga Domokos/

Vállaljuk, hogy családias, szeretetteljes légkörű óvodánkban – 3 éves kortól iskolába lépésig – minden gyermeket, egyéni fejlődési üteméhez igazodva, másságát, egyediségét értéként kezelve, sokszínű tevékenységek során fejlesztjük.

Folyamatos szakmai megújulásra törekvő óvodai dolgozói közösségünk biztosítja, hogy a gyerekek élményt adó, változatos tevékenységeken keresztül fedezzék fel, tapasztalják meg az őket körülvevő világot.

Ígérjük, hogy gyermekeink óvodáskor végére nyitott, érdeklődő, testileg és szellemileg éretté válnak az iskolai életre.

Napraforgó Óvodánk helyi nevelési programjának megvalósulásáért partnerként hívjuk a szülőket!

A mi óvodánkban legfőbb érték a gyermek!

1. Bevezetés

A Kazári Önkormányzat intézménye 2014. szeptember 1-jén jött létre a Bojtorján Óvodafenntartó Társulás óvodáinak szétválásával. Az új Alapító Okirat 1. pontja szerint az intézmény új neve: Kazári Napraforgó Óvoda

Az intézmény címe: 3127 Kazár
Móricz Zs. u. 17.

2. Törvényi szabályozás, a pedagógiai program hatálya

Az óvoda működésének kereteit, tartalmát az alábbi törvények, rendeletek, önkormányzati és helyi szabályozások határozzák meg:

- a többször módosított 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról (módosítása)
- 229/2012. (VIII.28.) Korm. rendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramja kiadásáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a Nemzetiség óvodai nevelésének irányelvei kiadásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- Nógrád megye közoktatási feladat-ellátási, intézményhálózat-működtetési és fejlesztési terve
- a település önkormányzati közoktatás fejlesztési terve

A felsorolt dokumentumok ismeretében készítettük el az óvodánk helyi nevelési programját. Az óvoda feladata az óvodás korú gyermekek nevelése 3 éves kortól az iskolába járáshoz szükséges fejlettség eléréséig, legfeljebb nyolc éves korig. A jogszabályban meghatározott esetekben 2 és fél éves kortól is fogadunk gyermekeket.

2.1. Személyi hatálya kiterjed

Az önkormányzat által fenntartott óvoda, az óvodával, jogviszonyban álló minden gyermekre, pedagógusra és a pedagógiai munkát közvetlen segítőkire, a szülőkre, valamint azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek az óvoda feladatainak megvalósításában.

2.2. Területi hatálya kiterjed

- Az óvoda felvételi körzete területére
- Az óvoda által szervezett programok esetén a pedagógiai program végrehajtásához kapcsolódó az óvodán kívüli programok helyszínére

2.3. Időbeli hatálya kiterjed

- E nevelési program a tartalmi szabályozás szempontjából általános elveket, irányokat és helyi, települési sajátosságokat, egyedi jellemzőket tartalmaz. Érvényessége, a módosítás indokai a Legitimáció c. fejezetben találhatóak.

„A jó óvoda az, ahol nyugalom van, de nem csend és fegyelem.

**A jó óvoda az, ahol a legfőbb érték minden gyermek kíváncsisága,
de főleg játéka, mint a nem tudatos tanulás folyamata.**

**A jó óvoda az, ahol a ráfigyelés, az odafigyelés a gyermekeknek lehetőség,
a felnőtteknek kötelesség.**

A jó óvoda természetes emberi kapcsolatokat ajánl.”

/Dr. Húvös Éva/

3. Helyzetelemzés, óvodatörténeti áttekintés

Kazár 2000 lelket számláló település, azon községek egyike, akik nevükben viselik a honfoglaló Kazár törzs nevét. Nógrád megye keleti részén található, gyönyörű természeti környezetben, a Mátra – hegység észak-nyugati lábánál. Népviselőtől a legnevezetesebb, amit még ma is féltve őriznek saját házukban az emberek. Ügyes kezű asszonyok népviseletbe öltöztetett babákat készítenek, hímeznek, pokrócot szőnek. A cigány lakosok körében még él a kosárfonás és seprőkészítés hagyománya. A faluban fennmaradtak még a fehérre meszelt, tornácos palóc házak. A Tájház őrzi a népi eszközöket, berendezési tárgyakat. A hagyományőrző fiatalok körében és az általános iskolában évek óta folyik a néptánc oktatás. Ilyen múltú településen elképzelhetetlen, hogy az óvodás gyermekeinket ne ismertetnénk meg a népi és cigány kultúra egyes elemeivel, az életkori sajátosságok figyelembe vétele mellett.

Az 1200-as években a falut mezőgazdálkodó és fakitermelő jobbágyok lakták. A XIX. sz -ban a kőszénbányák feltárása után bányász családok települtek ide, és létrejött a „telep”-nek nevezett rész, ahol az óvodánk is megtalálható.

Hosszú időn keresztül a település lakosságának a bányászat és a szomszéd város üzemei biztosították a megélhetést. A 90-es években a bányák és gyárak bezárásai azonban az emberek gazdasági-egzisztenciális helyzetének meggyengülését jelentette. A munkanélküliség a családok nagy részénél a megélhetést veszélyeztette. Napjainkban sincs ez másként.

Változó mértékben ugyan, de emelkedik hátrányos és veszélyeztetett helyzetű családok száma a településen, amely jelenség nevelő munkánk szempontjából szintén fontos tényező. Ám mégis a legnehezebb helyzetben a munkanélküli családok vannak, akiknek az egyetlen jövedelemforrást a segélyek jelentik, jobb esetben alkalmi munkához tudnak jutni.

A lakosság összetételét tekintve a településre jellemző még az etnikai kisebbség számának egyenletes emelkedése, a pedagógiai programunk e tényezők figyelembe vételével többletfeladatként tartalmazza a nemzetiségi feladatokat is. A falu infrastruktúrája szépen fejlődik, komfortosodik, a természeti környezet adta lehetőségeket az idegenforgalom élénkítésére fordítják a település vezetői.

Intézményünk – tipikus falusi óvoda – erdővel övezett hegy oldalán fekszik. Csodálatos kilátás tárul szemünk elé az udvarról a Mátra hegyvonulataira. A gyülekező eső- és hófelhőket órákkal a csapadék hullása előtt megfigyelhetjük. Óvodánk kertje, udvara sokféle, szabad levegőn eltöltendő tevékenység feltételét biztosítják. Tárgyi feltételeink megfelelőek. Csoportszobáink otthonosak, esztétikusak. Szakmai felszereltségünk közepes színvonalú, a szűkös költségvetési előirányzatunkból nagymértékű fejlesztést nem tudunk biztosítani, ezért ezt szülői összefogással, társadalmi munkával, jótékonykodással igyekszünk ellensúlyozni.

Az óvodát 1948-ban alapították, kezdetben egy csoportos volt, és a jelenlegi orvosi lakásban működött. Az 1970-es években a demográfiai hullám idejében egy bányatiszti lakásból átalakított épületbe költöztették, majd a két csoportot még egy harmadik csoporttal bővítették. A 80-as években a gyermeklétszám csökkenése miatt az intézmény újra két csoportos lett.

1996-ban Kazár, Vizslás és Rákócziánya önkormányzata óvodatársulást hozott létre Bóbita Óvodafenntartó Társulás néven. Az intézmény Fenntartója Vizslás Község volt.

2011 szeptemberében Vizslás Község kiválásával új társulás alakult, Bojtorján Óvodatársulás néven.

2013 szeptemberében a Kazári Napraforgó Óvoda, mint egyedüli óvodai intézmény Kazár Község Önkormányzatának fenntartása alá került.

Társadalmi elvárás az intézménnyel szemben, hogy a gyermekek számára megfelelő elhelyezést biztosítson, és megvalósítsa a gyermekek színvonalas fejlesztését, nevelését.

Jelenleg az óvoda két csoporttal működik, 3 vagy 4 óvodapedagógussal és 2 dajkával. Az utóbbi hat évben a településen született gyermekek száma alig haladja meg a 10 főt évente, így a gyermeklétszám csökkenése az óvodapedagógusi létszám csökkenését is magával vonja. Maximális férőhelyek száma 50 fő.

4. Óvodai nevelésünk helyi alapelvei

Az óvodánkban folyó nevelő–személyiségfejlesztő munkánk alapelveit a magyarországi kisgyermeknevelés gyakorlatára, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire építve, a gyermekeket megillető jogok biztosítása érdekében a köznevelési törvény, az Óvodai nevelés országos alapprogramja figyelembevételével az alábbiakban határozzuk meg:

- Az óvodás gyermek fejlődő személyiség, így különleges védelem illeti meg
- Óvodánkban a gyermekeket tisztelet, elfogadás, szeretet és megbecsülés övezi
- A gyermekeket egyedi, fejlődő személyiségnek tekintjük, akiknek alakuló személyiségét genetikai adottságaik, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és a tervezett környezeti hatások együttesen határozzák meg, éppen ezért testi–lelki szükségleteik életkoronként és egyénként is változóak lehetnek

- Az óvodai nevelés időtartama alatt gondoskodunk a testi, szociális és értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakításáról, amelyek sajátos nevelési igény esetén részlegesen vagy akár teljes körűen is módosulhatnak
- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, melyhez az óvodánk kiegészítő és hátránycsökkentő szerepben az óvodai nevelés funkcióinak teljesítésével, az egyenrangú nevelőtársi viszony, gazdag együttműködési formák felkutatásával és megvalósításával társul. E szerephez nélkülözhetetlen valamennyi óvodai dolgozó kölcsönös tiszteletadáson, bizalmon és segítségnyújtáson alapuló attitűdje.
- Az óvoda nevelő intézmény, amely a gyermek teljes személyiségének kibontakoztatására törekszik fejlesztő hatásokban gazdag nevelési alaphelyzetek megteremtésével, amely alaphelyzetek az adott intézményre jellemző tevékenységek, együttműködési formák, kapcsolatok, fejlesztő hatások és fejlődési lehetőségek összefüggő rendszerében és által léteznek.
- A közös élményekre épülő közös tevékenységek hangsúlyos elemei a nevelőmunkánknak, melyeknek centrumában az együttműködési és érintkezési képességek alakítása áll.
- A játékot a tevékenységek sorában elsődleges, kiemelt, semmi mással nem helyettesíthető alaptevékenységnek tekintjük, amely az óvodás gyermek elemi pszichikus szüksége, éppen ezért biztosítjuk, hogy naponta, visszatérő módon, lehetőleg zavartalanul kielégíthesse azt.
- Az óvodai nevelésünkben a sajátos nevelési igényű gyermekek esetében is az általános nevelési célkitűzéseink megvalósítására törekszünk, melyek megvalósíthatósága érdekében szem előtt tartjuk, hogy a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kapjon, amennyi a további önálló cselekvéséhez szükséges, s elvárásaink igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez
- A másságot értéként kezeljük. Nevelési gyakorlatunk során biztosítjuk óvodáinkban az nemzetiségi gyermekek saját kultúrájukhoz, hagyományaikhoz kapcsolódó szokásainak megőrzését, ápolását
- Óvodai nevelésünkben tilos a gyermekek mindennemű közvetlen vagy közvetett megkülönböztetése (kizárás, korlátozás, jogellenes elkülönítés, kedvezés, akadályozás, zaklatás)

5. Az óvodai nevelésünk célja

5.1. Általános célok

Az óvodáskorú gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, a gyermeki személyiség kibontakoztatása az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütemek figyelembevételével, a gyermekek aktív közreműködésével, tevékenységek által, kiemelt hangsúlyt fektetve a szociális képességek alakítására.

5.2. Speciális célok

Óvodai nevelésünk célrendszerének sajátos elemeit meghatározzák a település sajátos jellemzői, a szűkebb környezet elvárásai, s az óvodapedagógusok által felvállalt többletfeladatok. Így speciális célként fogalmazódnak meg a következők:

- valamennyi, beszédhibával küzdő kisgyermek részesüljön logopédiai ellátásban, legalább 5 éves kortól
- a nemzetiségekhez tartozó gyermekekben alakuljon ki a kisebbségi életmódhoz, kultúrához kötődő, az adott településre jellemző hagyományok és szokások ápolásával a kisebbségi identitástudat.
- alkalmassá tenni az óvodánkat arra, hogy a testi, érzékszervi, értelmi, beszéd- és egyéb fogyatékosságból, az autizmusból fakadó hiányzó vagy sérült funkciók helyreállításának, újak kialakításának szakmai, módszertani és eszközrendszerét kialakítsuk és működtessük.

Az értelmi fejlődésben a gyermekek eltérő tapasztalataira, egyéni és közös élményeire, érdeklődésére és kíváncsiságára építünk. Fontosnak tartjuk a cselekvés, tevékenység – a beszéd – és a gondolkodás egységének biztosítását:

- az utánzásra épülő tanulással együtt a felfedezéseket, próbálkozásokat az élethelyzetekben, tevékenységekben történő felismeréseket, a pszichikus funkciók intenzív fejlődését,
- a hagyományok ápolását,
- a természet, az élőlények szeretetét és védelmét,
- az írott nyelv és a jelzések iránti érdeklődést.

6. Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Környezetünk igényeihez és lehetőségeihez igazodva a gyermekek differenciált személyiségfejlesztését a családi nevelés kiegészítéseként, esetenként a hátránycsökkentés érdekében vállaljuk fel. Céljaink megvalósítása érdekében olyan óvodát szeretnénk működtetni:

- ahol derűs, meghitt, barátságos légkört teremtünk a gyermekek, pedagógusok, szülők számára
- ahol a tiszta, rendezett, esztétikus környezet hozzájárul a gyermekek jó

közérzetéhez

- ahol a gyermekeket körülvevő felnőttek magatartásában kifejezésre jut az elfogadás, a tisztelet, a megerősítés, a támogató attitűd, a bizalom a gyermekek fejlődésében
- ahol minden dolgozó tisztában van a gyermekek testi-lelki szükségleteivel, és ahol a pedagógiai klíma megengedi, tolerálja, és differenciáltan segíti a szükségletek életkori és egyéni eltéréseit
- ahol a gyermeki tevékenységek árnyaltan gazdag rendszere biztosítja minden gyermek számára önmaga megismerését, önértékelése pozitív alakulását, önmaga kiteljesedését esélyt teremtve ezzel képességei felfedeztetésére
- ahol a település helyi hagyományai és értékei helyet kapnak a nevelőmunka tartalmában és az intézmény megjelenésében
- ahol a gyermekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei
- ahol az óvoda dolgozói nyitottak a családok, a fenntartó, a szakmai és civil szervezetek irányába
- ahol a sokszínű családi hátterek ismeretében – elfogadva a családi nevelés prioritását – folyamatosan keressük és alkalmazzuk az együttműködés stratégiáját a gyermekek fejlődése érdekében.

7. Gyermekkép

Óvodai nevelésünkben érvényesül az a pedagógiai szemlélet, amely kimondja, hogy a gyermek mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre. A gyermek fejlődő személyiség, fejlődését genetikai adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Éppen ezért nevelő–személyiségfejlesztő munkánk eredményeképpen olyan gyermekeket szeretnénk az óvodai élet végére nevelni, akik:

- jókedvűek, optimisták
- tudnak örülni önmaguk és társaik sikerének
- igényükké vált az együttműködés a játékban és más egyéb tevékenységekben
- tudnak kompromisszumot kötni, de meg tudják őrizni egyéniségüket is
- képesek egyszerűbb szervezési feladatok megoldására
- keresik a kapcsolatot társaikkal, a felnőttekkel
- szívesen kommunikálnak
- képesek konfliktusaik megoldására
- elfogadják, és tiszteletben tartják a másságot
- érzékenyek mások problémáik iránt
- a hagyományok, szokások tisztelete természetes számukra
- ismeretek befogadására képesek, nyitottak, érdeklődők
- környezetüket óvják, védik, az életkoruknak megfelelő környezetvédelmi szokásokat betartják

- önmagával és környezetével kapcsolatos elemi higiéniai szokásokkal rendelkezik, azokat gyakorolja
- elemi erkölcsi ítélőképessége kialakult a helyes és helytelen viselkedésről, tevékenységről

8. Pedagóguskép

Óvodánkban a nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, aki pedagógiai, pszichológiai, módszertani szakértelme birtokában, gyakorlati jártasságával elfogadó, támogató attitűdjével követendő mintát jelent a gyermek számára.

Óvodapedagógusainktól elvárás, hogy:

- nyitott a korszerű ismeretek befogadására, alkalmazására és ennek érdekében képes a megújulásra, önképzésre
- kommunikációja hiteles, személye nyugalmat, bizalmat áraszt, igényessége az egészséges életmódban, a környezettudatos magatartásban is megfigyelhető
- tiszteli és követi a hagyományokat, megőrzi és közvetíti a magyar identitástudatot
- felelősséget érez és vállal a rábízott gyermekek iránt, minden gyermek fontos a számára, aki felé nagyfokú szeretettel, pedagógiai optimizmussal, toleránsan közelít
- játszani tudás jellemzi
- a gyermek megismeréséhez a gyermek pozitív tulajdonságait, erősségeit megragadva segíti közösségbe való aktív beilleszkedését
- megfigyeléseket, méréseket végez egyéni és csoport szinten, amely alapja a tudatos tervező munkájának
- különböző differenciáló eljárásokat alkalmaz, melyek során figyelembe veszi a gyermekek életkori sajátosságát, érdeklődését, képességeik szintjét
- partnerkapcsolataira jellemző a megértő segíteni akarás, az őszinte segíteni akarás
- képes együttműködni a különleges bánásmódot igénylő gyermekek fejlesztésében érintett szakemberekkel
- előnyben részesíti a bátorító nevelési elv alkalmazását

9. Az óvodai nevelés feladatai

9.1. Alapfeladatok

Óvodai nevelésünk alapfeladatait az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján, az óvoda köznevelési intézménybeli funkciójának érvényesítése érdekében a következőkben határoztuk meg:

9.1. 1 Egészséges életmód alakítása

Óvodánkban az egészséges életmódra nevelés kiemelt jelentőséggel bír. Az egészséges életmód kialakítását, majd gyakorlását célzó szokás és szabályrendszerek az egészséges életvitel belső igénnyé válását célozzák meg óvodás gyermekek körében.

Feladataink, amit egyénre szabottan valósítunk meg:

- a gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése
- a gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása
- a gyermekek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása

Feladatunk tehát:

1. a gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése

- növekedésük ütemének folyamatos dokumentálása
- önálló testápolás, étkezés, öltözködés szervezettségének biztosítása–bemutatás, gyakoroltatás
- a gyermekek különböző táplálkozási szokásainak megismerése, tolerálása, új ízekkel való megismertetése
- kulturált étkezési szokások kialakítása
- folyadék biztosítása egész nap folyamán
- gyermeki önállóság ösztönzése
- a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése
- a gyermekek testi képességei fejlődésének elősegítése
- mindennapi szabad mozgás biztosítása, mozgásigényük kielégítése

2. a gyermekek egészségének védelme, edzésének biztosítása

- mindennapi szabad levegőn való tartózkodás biztosítása az időjárástól függően (köd, eső, viharos szél és -8 fok alatt nem)
- lábboltozatot erősítő és tartásjavító gyakorlatok alkalmazása mindennapos testnevelés és testnevelés foglalkozás során
- betegség esetén a beteg gyermek elkülönítése az egészséges társaktól a fertőzés veszély elkerülése érdekében
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása
- baleset megelőzés, elsősegélynyújtás:
  - Az óvodapedagógus feladatai: A gyermekekkel az óvodai nevelési év, valamint szükség szerint a foglalkozás, kirándulás stb. előtt ismertetni kell a következő védő-óvó előírásokat.
- Védő-óvó előírás:
  - az egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírás,
  - a foglalkozásokkal együtt járó veszélyforrások,
  - a tilos és az elvárható magatartásforma meghatározása, ismertetése.

A védő-óvó előírásokat a gyermekek életkorának és fejlettségi szintjének megfelelően ismerteti. Az ismertetés ténye és tartalma a csoportnaplóban kerül dokumentálásra.

3. a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos

környezet biztosítása:

- tárgyi környezet egészségügyi elvárásoknak való megfelelése
- az épület helyiségeinek izléses, barátságos, gyermekekhez igazodó berendezése
- a falak dekorálása természetes anyagokkal és népművészeti tárgyakkal
- udvari és tornatermi ill. csoportszobai játékok, bútorok balesetvédelmi előírásnak való megfelelése
- megfelelő szakemberek bevonásával – szülővel, az óvoda – pedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.

A fejlődés eredménye óvodáskor végén:

- a testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodjanak, mossanak fogat.
- vigyázzanak a tisztálkodási eszközökre, használat után tegyék a helyére.
- szükség esetén a papírzsebkendőt használják önállóan, köhögéskor, tüsszentéskor is.
- étkezés során önállóan szedjenek, amennyit kívánnak; önállóan öntsenek folyadékot.
- készség szinten használják a kanalat, villát, kést
- esztétikusan terítsék meg az asztalt, higiénikusan étkezzenek
- étkezés közben halkán beszélgessenek
- önállóan öltözködjének, ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket fűzzék és kössék be. Ruhájukat összehajtva helyezték a saját polcukra
- környezetükben tartsanak rendet (csoportszoba, öltöző, udvar)

9. 1. 2 Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

Nevelésünk során tudatosan építünk az óvodás gyermekek magatartásának, tevékenységének érzelmi vezéreltségére. Éppen ezért elengedhetetlen, hogy az óvodában a kisgyermekeket állandó értékrend, érzelmi biztonság, otthonosság, derűs, szeretetteljes légkör vegye körül. A nap során lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermeknek fejlődjön erkölcsi, szociális érzékenysége, éntudatának alakulása és lehetősége legyen az önkifejezésre. Tudatosan törekszünk arra, hogy a gyermekeket óvodába lépésük pillanatától kezdve pozitív érzelmi légkör vegye körül, melynek a tárgyi környezeten kívül igen lényeges feltétele az óvónő-gyermek-dajka, gyermek-gyermek kapcsolat, közvetett módon a pedagógus – szülő kapcsolat is.

Az intézmény minden dolgozója a szeretetteljes, családi légkör megteremtését tartja szem előtt. Ennek érdekében figyeljünk a következőkre:

- az óvodapedagógus tervezze meg és biztosítson lehetőséget arra, hogy a gyermekek ötletei, elképzelései is érvényesüljenek, addig, amíg másik gyermek szükségleteit nem sérti
- mozogjanak a gyerekek otthonosan a csoportszobában, mosdóban, öltözőben, de a helyes viselkedés szabályait tartassuk be velük.
- tartjuk meg a hagyományokat: születésnapok, ünnepek, beteg gyermeknek rajzkészítés, bizonyos ünnepekkor a nagyok megajándékozzák a kicsiket.

Mivel alapító okiratunkban feladatként jelenik meg a sajátos nevelési igényű gyermekek fogadása, ezért elengedhetetlen, hogy az ép, egészséges gyermekekben erősítsük az elfogadást, megértést törődést sérült társaik irányában.

Feladatunk tehát:

- érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes légkör biztosítása a gyermekek óvodába lépésétől (befogadástól – anyás beszoktatás) az óvodáskor végéig
- érzelmi alapigények kielégítése a gyermekek egyéni érzelmi szükségletei ismeretében
- a felnőtt-gyermek kapcsolat pozitív érzelmi töltésének folyamatos biztosítása – az óvónő a beszoktatás alatt alapozza meg a biztonságos, szeretetteljes kapcsolatot bábozással, ölbéli játékokkal, mondókákkal.
- a gyermek-gyermek kapcsolat alakítása a magasabb rendű érzelmek, társas kapcsolatok fejlődésének elősegítése – vitás helyzeteket próbálják a felnőtt figyelmével egyezkedéssel, megbeszéléssel megoldani.
- segíteni a gyermekek szociális érzékenységének alakulását, párhuzamosan éntudatának erősítésével
- agresszív, rendetlenkedő gyermek ne kapjon figyelmet az agresszivitásán keresztül, a negatív viselkedési módot szándékosan kerüljük! Mindig a pozitív példát emeljük ki!
- a gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus és az óvoda alkalmazottainak kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet tölt be, ezt az óvodai élet minden tevékenysége során szem előtt kell tartanunk
- az „én” és a „mi” tudat erősítése, a gyermekek egyéniségének és
- a csoport, óvodai közösség összetartozásának erősítése – adjunk lehetőséget a két csoport közötti közös programokra, ünneplésekre, barátok meglátogathatják egymást a csoportokban.
- a közös élményekre, közös tevékenységekre épülő óvodai élet során a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak alakítása (figyelmesség, segítőkészség, együttérzés, önzetlenség) és akaratának (kitartás, önállóság, szabálytudat, önfegyelem, feladattudat) szokás és normarendszerének megalapozása.
- önállóságra nevelés, melynek alapja a gyermekek képességeinek ismerete, s a gyermek önmagához mért fejlődésének elősegítése
- a kooperációs és kommunikációs képességek fejlődésének elősegítése
- arra törekszünk, hogy óvodásaink megismerjék szűkebb, tágabb környezetüket, amely a hazaszeretet és a szülőföldre való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra, szépre, s ezek megbecsülésére.
- óvodánk annak elfogadására és megértésére neveli a gyermekeket, hogy az emberek különböznek egymástól
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

A fejlődés eredménye óvodáskor végén:

- konfliktusokat próbálják megoldani, társaikkal egyezkedjenek
- érdeklődjenek egymás iránt az óvodán kívül is
- váljon igényükké a tevékenységekben való részvétel és együttműködés
- a tevékenységeket türelmesen fejezzék be, legyenek képesek nyugodtan ülni, hallgassák végig a felnőttek és gyermektársak közléseit
- dolgozzanak a közösségért szívesen, bízzanak önmaguk képességeiben
- bátran mondják el véleményüket, kívánságaikat, kérdezzenek.
- igyekezzenek legyőzni a felmerülő akadályokat
- szükség esetén segítsenek egymásnak, felnőtteknek

9. 1. 3 Az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az óvodánkba érkező gyermekek különböző tapasztalattal rendelkeznek. Tapasztalataikat nem csak az életkor határozza meg, hanem az is, hogy milyen családból érkeznek. Vannak kimagasló képességű, de kevés ismerettel rendelkező gyermekek is. Egyre több a beszédhibás, beszélgetni nem tudó gyermek. Minden évben nő a logopédushoz irányított gyermekek száma. Ebben a pontban megjelölt feladat megvalósításának nélkülözhetetlen, de valamennyiünk számára elfogadott feltétele az a pedagógiai szemlélet, melynek értelmében az óvodáskorú gyermekek érdeklődésére, kíváncsiságára – mint életkori sajátosságra – valamint meglévő tapasztalataira, élményeire, és ismereteire építve biztosítunk a gyermekeknek változatos tevékenységeket. Ezeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szerezhet az őt körülvevő természeti és társadalmi környezetről. E tapasztalatszerzési lehetőségeket, helyzeteket a mindennapi élet spontán szituációi és a tervezett tevékenységek adják.

Az értelmi képességek fejlesztésében az észlelés és érzékelés kiinduló pontnak tekinthető. Ezek alkotják a közvetlen kapcsolatot a valósággal és saját személyiségünkkel. Fejlesztünk tehát a vizuális-, tapintási-, hallási észlelést; térbeli viszonyok észlelését; keresztcsatornákat; alaklátást és formaállandóságot.

Az óvodában töltött idő lehetőséget ad arra, hogy érdeklődésüket ébren tartsuk, hogy kíváncsivá tegyük őket, hogy megfigyeléseket tegyenek. Fontos a komplexitás, a minden tevékenységhez szervesen illő zenei-, irodalmi anyagok számba vétele.

Az értelmi- és anyanyelvi nevelés szerteágazó, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Feladataink:

- kiemelt feladatunk az anyanyelv fejlesztése, amely magába foglalja a tiszta, érthető és folyamatos beszéd kialakulásának elősegítését
- a gyermekek természetes beszédkedvének fenntartása, ösztönzése, beszélgetésre alkalmas, kiegyensúlyozott légkör biztosítása, ahol a gyermekek bátran megnyilvánulnak, beszélnek élményekről, gondolataikról
- a gyermekek kérdéseinek meghallgatása, azok támogatása, válaszadás a kérdéseikre
- a kommunikáció különböző formáinak (verbális, nonverbális) alkalmazása

- a sokféle tevékenység biztosította keretek között a gyermekek szociális tanulásának elősegítése, élethelyzetekben használható kommunikációs formák megtapasztalása, alkalmazása
- tapasztalatszerzés minél több érzékszerv bevonásával
- óvodáskor végére törekszünk arra, hogy a gyermekek képessé váljanak másokat is meghallgatni
- szókincsük folyamatos bővítése igényes irodalmi anyagok felhasználásával, nyelvi játékok segítségével és természetes élethelyzetekben – saját élmények és tapasztalatok elmondása
- a tervezetten szerzett tapasztalatok gyakorlatorientált megvalósítása, ismeretek rendszerezése, bővítése
- értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és az alkotóképesség fejlesztése
- bábozás adta lehetőségek kihasználása
- anyanyelvi játékok alkalmazása a nap folyamán
- támogassuk a gyermekek kísérletezési törekvéseit – időnként tévedhet, de ebből gyűjt tapasztalatot, tehát tanul.

A fejlődés eredménye óvodáskor végére:

- rendelkezzenek gazdag ismeretekkel a többféle és több oldalról történő megtapasztalás segítségével
- alakuljon ki bennük az igény a feladatok sikeres végrehajtására (feladattudat)
- legyenek képesek kitartóan figyelni, a véletlenszerű ingereknek képesek legyenek ellenállni
- legyenek képesek önálló feladatmegoldásra
- gondolataikat, tapasztalataikat mondják el érthető formában
- bátran kommunikáljanak gyerekekkel és felnőttekkel
- tisztán és érthetően beszéljenek

9. 1. 4 Az óvoda gyermekvédelmi feladatai

Az óvodánkban folyó gyermekvédelmi feladatokat 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet 168.§ alapján az óvodánk SZMSZ-ében határoztuk meg. Tágabban értelmezett gyermekvédelmi feladataink, melynek pedagógiai megközelítése értelmében az óvoda óvó-védő funkcióját is ideértjük a pedagógiai programunk alappilléret jelentik.

Pedagógiai programunk tehát a gyermekvédelem pedagógiai feladatait tartalmazza.

Gyermekvédelmi munkánk célja a családok és a gyermekek eltérő szükségleteire tekintettel, a gyermekvédelmi törvény alkalmazásával a veszélyeztetettség és a hátrányos helyzet felismerése, kezelése, lehetőség szerinti csökkentése, esetleg megszüntetése.

Célunk továbbá, hogy a korai prevenció megvalósításával, az óvodai nevelés alapfeladatain keresztül, a családokkal együttműködve a lehető legoptimálisabb feltételeket biztosítsuk valamennyi, de különösen a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekek személyiségfejlődése, képességeik, tehetségük kiteljesedése számára.

Általános feladataink:

- Elsődleges feladatunk a prevenció.
- Mindenfajta hátrányos megkülönböztetés tilalma.
- Az adott lehetőségek közül választva olyan segítségnyújtás biztosítása a család, illetve konkrétan a gyermek részére, mely az adott körülmények között a legmegfelelőbbben szolgálja a gyermek érdekeit, jogait.
- A gyermek veszélyeztetettségének és hátrányos helyzetének korai felismerése és a lehető leghatékonyabb segítségnyújtás, megfelelő szakemberek bevonásával.
- Kapcsolattartás a gyermekek jogait segítő személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.
- A szülők tájékoztatása jogairól és kötelességeikről a gyermekneveléssel kapcsolatban. Biológiai szükségletek kielégítése (táplálás, gondozás, gondoskodás). Szeretet szükségleteinek kielégítése. Érzelmi biztonság szükségleteinek kielégítése (valahová tartozás). Az ismeret, a megismerés, a tudás szükségleteinek kielégítése az őket segítő intézményekről.
- Valamennyi, 3. életévét betöltött gyermek felkutatása, rendszeres óvodába járásuk elérése. Ennek érdekében szoros kapcsolatot tartunk a védőnővel, gyermekorvossal, falu jegyzőjével.
- az óvoda jelző szerepét érvényesítjük, amennyiben a gyermek érdekében intézkedést tartunk szükségesnek
- törekszünk a nevelő hatások összehangolására a családokkal
- a gyermekek különböző területen mutatkozó képesség és szokásbeli lemaradásait feltérképezzük, fejlesztjük, elsősorban az erősségeikre építve
- a gyermekekkel kapcsolatos adatok védelmét biztosítása (titoktartási kötelezettség, illetve a Knt. előírásai szerint)
- derűs, szeretetteljes légkört biztosítunk a csoportokban, ahol a gyermekek érzelmi biztonságban érezhetik magukat
- a gyermekek családi hátterének, személyiségének, szükségleteinek pontos ismerete alapján tervezzük meg a szükséges fejlesztési stratégiát, a személyre szabott, egyéni bánásmódot
- a családlátogatásokat, a személyes megbeszélések gyakoriságát szükség szerinti növeljük

Speciális feladataink:

A speciális gyermekvédelmünk a testi-lelki fejlődésükben az átlagostól eltérő gyermekekkel foglalkozik.

Helyzetük szerint megkülönböztetünk:

- hátrányos helyzetű;
- halmozottan hátrányos helyzetű;
- veszélyeztetett helyzetben levő gyermekeket.

Általános gyermekvédelmi feladatok megvalósítását segítő tevékenységi formák, módszerek, eljárások:

A gyermekvédelem óvodánk minden gyermekére kiterjedő gondozás, gondoskodás, ellátás, nevelés és érdekvédelem. Összetett, komplex tevékenység. Nehéz élethelyzetbe kerülő és/vagy különböző fejlődési, magatartási, nevelési problémákkal küzdő gyermekeknek

szakemberek által történő speciális gondozás, segítségnyújtás a feladatunk.

A gyermekvédelmi feladatok megvalósítása óvodákban minden óvodapedagógus feladata az óvodavezető koordinálásával.

Ezek a következők:

- Figyelemmel kíséri a gyermekek általános helyzetét és azok változásait én fejlődésében, szocializációjában, magatartásában.
- Tanév elején felméri csoportja helyzetét gyermekvédelmi szempontból, és feljegyzést készít a csoportnaplóban.
- Naprakész feljegyzést készít a gyermekkel kapcsolatos problémákról. (Fogadóórák és konzultációk dokumentációi, a gyermek viselkedéséről készült belső jelzőlapi feljegyzések, a gyermek személyi anyagában).
- Jelzési kötelezettsége van az óvodavezető felé, szóban és írásban.
- A probléma felmerülésekor a családot otthonában meglátogatja, melyről környezettanulmányt készít.
- Veszélyeztetett gyermekeknél a veszélyeztető okok feltárása érdekében családlátogatásra megy az óvodavezetővel, hogy megismerje a gyermek családi környezetét.
- Feltárja az indokolatlan hiányzások okait.
- Prevenció: a fejlődés szenzitív szakaszában támasznyújtás; a korrekcióra szoruló gyermekeknél (fejlődésben való megakadás) lemaradás okának kiderítése, megoldás keresése. Elsősorban preventív gondolkodásmóddal szervezzük a gyermekek fejlődését. Amikor megelőzés és a támaszadás nem elegendő, akkor korrekcióra is szükség van. 3-4 éves korra már kialakulhatnak azok a problémák, melyek jelzés értékűek a fejlődés tekintetében és fejlesztésre szorulnak. Ezek először az óvodában válnak a szülők számára nyilvánvalóvá. A fejlődéshez és fejlesztéshez konkrét, tudatos tervezés szükséges, melynek egyénre szabottnak és differenciáltnak kell lennie. Felhasználjuk a csoport adta lehetőségeket, melynek komoly szerepe van a szociális fejlődés területén.

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek:

Sajátos Nevelési Igényű gyermek

- Az óvodapedagógus feladata: A segítő szakemberekkel együtt, a szakértői bizottság, szakértői véleménye alapján, segítség nyújtása, és a gyermek másságának elfogadása.

Magatartási és beilleszkedési nehézségekkel küzdő gyermekek A gyermek viselkedése jelentősen és tartósan eltér a normálistól.

- Az óvodapedagógus feladata: Próbálja megtalálni azt a módszert, ami hatékony lesz rá, igazodva a magatartászavar okához. Tanítsa a gyereket, hogyan kezelje konfliktusait, fejlessze empátiás készségét.

Tanulási nehézségekkel, zavarokkal küzdő gyermekek A gyermeknek olyan nehézsége, zavara van, mely megnehezíti számára a tanulási képességek megalapozását.

- Az óvodapedagógus feladata: Pontoson tudja a lemaradás okát és mértékét. Biztosítsa, hogy a gyermek fejlődése egyénre szabott és differenciált legyen. Használja ki a csoport adta lehetőségeket a fejlesztéshez. A gyermeknek adjon

lehetőséget sikerélményre.

Gyermekvédelmi feladataink tervezése, megvalósítása, dokumentálása tehát igen sokrétű. A feladatok körét az adott településen élő családok körülményei bővíthetik, szűkíthetik, ám egyetlen esetben sem csorbulhat a gyermeki jogok érvényesítése. A gyermekvédelmi feladatok adott nevelési évre vonatkozó tervezését az adott nevelési év Munkatervének mellékleteként készítjük el. A gyermekvédelmi feladatok megosztását a vezetők és az óvodapedagógusok között az SZMSZ és a munkaköri leírások tartalmazzák.

9. 2. Speciális feladatok

9. 2. 1 Nemzetiségi nevelés

a) Feladataink:

- az óvodás korú gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően a cigány nemzetiség kultúrájának megismertetése, elsajátíttatása, az élő kulturális hagyományok átörökítésének elősegítése
- az adott kisebbség életmódjához kapcsolódó hagyományok és szokások ápolása
- a helyi igényeknek megfelelően gondozni és fejleszteni az adott nemzetiség nyelvét az óvodai nevelés keretei között, a rendszeresen visszatérő kommunikációs helyzetek biztosításával
- a nemzetiség tartozó gyermekek identitástudatának kialakítása, fejlesztése elősegítése

b) A nemzetiségi óvodai nevelés megszervezése

A cigány kulturális óvodai nevelés a gyermekek óvodába lépésétől az iskolába menetelig tart. A cigány kulturális óvodai nevelésben való részvétel a szülő írásbeli kérelmére történhet,

(*1. sz. melléklet a 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelethez*) amelyet minden óvodába érkező kisgyermek esetében a beiratkozáskor kérünk a szülőktől jelezni.

A nemzetiségi nevelést ellátó óvodapedagógusnak ismernie kell a kisebbség tárgyi, szellemi kultúráját, hagyományait, szokásait. A családokkal, kisebbségi intézményekkel, szervezetekkel való együttműködés kiegészíti az óvodai nevelőmunkát.

Óvodáinkban a nemzetiségi nevelés magyar nyelven folyik, elsősorban a kultúraátörökítését célozza. A feladat megvalósítása érdekében az óvodai tevékenységek során hangsúlyosan szerepeltetjük a cigány játékokat, verseket, dalokat, meséket, illetve a cigány tánckultúra megismertetését.

9.2.2. Logopédiai ellátás biztosítása

Mivel óvodánkban nem rendelkezünk saját logopédussal, ezért e feladat ellátása évről-évre változatos módon teljesül, többnyire külső szakember határozott időre történő megbízásával.

Ám egyetlen évben sem engedhetjük meg, hogy a legkülönbébb beszédhibával rendelkező gyermekek legalább 5 éves koruktól ne részesüljenek logopédiai ellátásban,

hiszen a későbbi életszakasz minél zökkenő mentesebbé tétele érdekében szükséges az óvodapedagógusi kompetenciát meghaladó szakszolgálati segítség felkutatása, biztosítása. Természetesen szoros az együttműködés a logopédussal, akinek instrukcióit a napi óvodai gyakorlatban felhasználjuk a megsegítést igénylő gyermekek esetében, ám szakértelmét nem helyettesíthetjük.

9.2.3. Fejlesztő, differenciáló pedagógia

A szakszolgálat által kiszűrt gyermekek óvodapedagógusi kompetenciába tartozó megsegítése, fejlődésük elősegítése az adott csoportban dolgozó óvodapedagógus feladata. E feladat nem terjed ki a rehabilitációs, gyógypedagógiai fejlesztésre, amelynek ellátása szintén speciális szakértelmet igényel.

A szakszolgálat által javasolt tevékenységek, képességek fejlesztése érdekében az érintett gyermekek esetében az óvodapedagógusok egyéni fejlesztési terveket dolgoznak ki és valósítanak meg. A megsegítés formája lehet egyéni vagy mikro-csoportos, a fejlesztendő területtől, illetve a probléma jellegétől függően.

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek (életkörülményeikből adódóan) tapasztalataink szerint nagyrészt egyéni fejlesztést igényelnek a fentieknek megfelelően, de nem feltétlenül szükséges a nevelési tanácsadó vizsgálata.

8.2.4. A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása

A sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését az óvodai csoportokban, a többi gyermekkel együtt nevelve valósítjuk meg.

Az óvodai nevelés elsődleges célja a sérült kisgyermekek esetében társas kapcsolatainak, önállósága fejlesztésének elősegítése – szem előtt tartva természetesen óvodai nevelésünk alapvető célkitűzéseit. Mivel a sérülés specifikus módszertani eljárások alkalmazása elengedhetetlen feltétel a mindennapok során, ezért különösen fontos a gyógypedagógussal, terapeutával való intenzív kapcsolat.

Feladataink tehát a sérült kisgyermekek nevelésében:

- a sérült kisgyermeket nevelő pedagógus magas szintű pedagógiai és pszichológiai képességekkel kell, hogy rendelkezzen, melyek közül elengedhetetlenül fontos az elfogadás, a tolerancia, empátia, hitelesség, az individuális módszerek, technikák ismerete. E pedagógiai és pszichológiai képességeket a szervezett képzések, és folyamatos önképzés segítségével igyekszünk fejleszteni önmagunkban.
- minden esetben kérjük a pedagógiai, orvosi diagnózis értelmezésében a logopédus, gyógypedagógus segítségét
- nevelési módszereinket lehetőség szerint az adott sajátos igényhez igazítjuk
- szoros együttműködést alakítunk ki a rehabilitációs, gyógypedagógussal, amely együttműködés tartalma különösen: a diagnózis értelmezése, a gyermekek fejlesztésében alkalmazott sikeres eljárások figyelemmel kísérése, a gyermek fejlődésének nyomon követése, javaslatok kérése az alkalmazható módszerekhez, módszer-kombinációkhoz, egy-egy nevelési helyzet

megoldásához alternatív javaslatokat kérünk, tájékoztatjuk őt óvodai tapasztalatainkról, elért eredményeinkről.

- szoros kapcsolatot tartunk a sérült kisgyermek szüleivel, ismereteink, tapasztalataink átadásával, egymás kölcsönös támogatásával
- lehetőségeink figyelembevételével bővítjük óvodánk eszközellátottságát a szükséges speciális segédeszközökkel, felszereléssel
- tovább bővítjük kapcsolatainkat a szakmai és szakszolgálati intézményekkel

8. 2. 5. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelésével kapcsolatos legfőbb feladataink

Óvodánkban az elmúlt években 15–20%-ra tehető a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma. Így esetünkben a nevelőtestület alapvető feladatai közé tartozik, hogy feltérképezzék és konkrét tevékenységekkel, szolgáltatásokkal csökkentsék azokat a tényezőket, amelyeket az óvodánkba járó gyermekek családjai nem, vagy korlátozott mértékben tudnak biztosítani gyermekeik számára. E feladat megvalósításában csak a környezetünkben élő szociális, egészségügyi és szolgáltató rendszerekkel való szoros együttműködés vezethet eredményre.

- Szervezési feladatok
- Nevelőtestület együttműködése
- Pedagógiai munka kiemelt területei
- Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka
- Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel
- Óvoda–iskola átmenet támogatása
- Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés
- Intézményi önértékelés, eredményesség

A) Szervezési feladatok:

Az integrációt elősegítő csoportalakítás érdekében olyan csoportalakítási elvet valósítunk meg, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlását az óvodán belül. Mivel osztatlan csoportokkal dolgozunk, így ennek az ellátása nem jelent problémát.

Az igazolatlan hiányzások minimalizálása érdekében igyekszünk elérni, hogy a szülők örömmel és rendszeresen hozzák gyermekeiket az óvodába.

A szülők munkába állását lehetővé tevő nyitva tartás kialakítása érdekében minden tanév elején, legkésőbb szeptember 1-ig felmérjük a szülők igényeit a nyitva tartást illetően. A felmérés történhet szóban (kikérdezéssel), vagy írásban. A felmerült igényeket a fenntartónkkal egyeztetjük, és alakítjuk ki az óvodánk nyitvatartási rendjét.

B) Nevelőtestület együttműködése: rendszeresen értékeljük a csoportokban folyó munkát, a felmerülő problémákat egyeztetjük és konszenzussal hozunk döntéseket a beavatkozási pontokról, alkalmazandó módszerekről. A megbeszélésekről emlékeztetőt vezetünk.

C) Pedagógiai munka kiemelt területei

A HHH gyerekek családi körülményeiről, óvodáskor előtti életének eseményeiről, az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérést, részletes anamnézis készítünk.

Tapasztalataink szerint a HHH gyermekek között igen jelentős azoknak a gyermekeknek a száma, aki nyelvi nehézséggel, kommunikációs problémával, vagy egyszerűen beszédértési hiányossággal küzdenek. Éppen ezért valamennyi nevelésben pedagógiai munkánk alapvető feladata a kommunikációs nevelés, szókinccs, nyelvi kifejező-készség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése. Folyamatosan gyűjtjük, és közkinccsé tesszük a különböző nyelvi játékokat, drámajátékokat, mozgásos játékokat, hogy a gyermekek motiváltságát fenntartva, az életkoruknak legmegfelelőbb tevékenységen, a játékon keresztül segítsük esetleges lemaradásuk csökkentését.

Az érzelmi nevelés, szocializáció, az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés érdekében alapelv, hogy valamennyi óvodába érkező kisgyermeket az érkezését megelőzően saját otthonában meglátogassunk, apró ajándékkal meglepjük, lehetőséget adunk, hogy óvodai jelét maga választhassa meg. Óvodába lépése előtt lehetővé tesszük, sőt erősítjük, hogy szüleivel együtt több alkalommal is meglátogathassák az óvodánkat, betekinthessenek az óvodai életbe, önkéntesen részt vehessenek a felkínált tevékenységekben. Szociális kapcsolataik alakításában figyelmet szentelünk a szülői kéréseknek (Pl. testvérek, barátok, ismerősök egy csoportba kerülhetnek, vagy éppen a kérésnek megfelelően ne kerüljenek egy csoportba) Az óvodai szokások kialakítása során körültekintően ügyelünk a cigány nemzetiség élő hagyományaira is. Elvünk a fokozatosság és a tapintat.

Az egészséges életmódra nevelés, az egészségtudat kialakítása, helyes táplálkozási szokások kialakítása érdekében a gyermekek igényeinek megfelelően az étkezésekre bizonyos időkeretet hagyunk, lehetővé téve, hogy a gyermekek éhségérzetét személyre szabottan tudjuk kielégíteni. Az új ízekkel való ismerkedést tapintatosan kezeljük, nem erőltetjük a gyermekeket. Mindennapi tevékenységeink között hangsúlyosan szerepeltetjük az egészséges életmód óvodai eszközeit: rendszeres levegőzés, elegendő mozgástér, megfelelő mozgásfejlesztő eszközök, zöldség és gyümölcsnapok beiktatása, stb.

Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése érdekében személyes példaadással nyújtunk mintát a gyermekeknek a másság elfogadására, kezelésére. Nevelési elveink éppen ezeknek a helyzeteknek a megfelelő kezelését alapozzák meg.

Korszerű óvodapedagógiai módszerek alkalmazásával, a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó tanulási és játékhelyzetek támogatásával, a differenciálással, mozgás, zene felhasználásával törekszünk arra, hogy a gyermekek észrevétlenül sajátítsák el az alapvető együttműködési szokásokat, szabályokat.

D) Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

A gyermekek egészségügyi szűrővizsgálatait a helyi védőnői és háziiorvosi szolgálat munkatársaival végezzük, a velük egyeztetett időpontban, az éves munkaterünkben jelölt időpontokban. Szükség esetén rendkívüli vizsgálatot kérünk, ha a helyzet indokolja (fertőzés gyanú, élősködők észlelése, stb.), és szintén szükség esetén szakorvosi –

fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia – vizsgálatot kezdeményezünk.

A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés (egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzbeli hozzájárulások fedezetének hiányában)

E) Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal:

Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása)

Védőnői hálózat (a gyermekek óvodai beiratásának támogatása; korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás)

Szakmai és szakszolgáltatók (konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása)

Cigány kisebbségi önkormányzat, illetve civil szervezetek (a gyermekek óvodai beiratásával, a hiányzás csökkentésével, iskolaválasztással, szülői programokkal kapcsolatos együttműködés)

F) Óvoda–iskola átmenet támogatása

Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munkánk alapját a gyermekek képességeinek nagyon pontos ismerete képezi. Fontos feladatunk tekintjük a gyermekek teljes személyisége fejlesztésén belül a tanulási képességek megalapozását, a tanulási és egyéb rész-képesség zavarok mielőbbi kiszűrését, kialakulásának megelőzését. Óvodai személyiségnaplónk tartalmazza a gyermekek fejlődésnek nyomon követésére szolgáló területeket, melyek között a tanulási képességek is szerepelnek.

Településünkön a szülők jórészt a helyi általános iskolába íratják be a gyermekeket, de szükség esetén tanácsainkkal segítjük, ha választásra kényszerülnek (PL. SNI-s kisgyermek).

A helyi általános iskolával közös óvoda – iskola átmenetet segítő programot dolgozunk ki minden tanévben. Ennek egyik eleme, hogy az óvodáinkban 4 éves kortól alkalmazott DIFER mérés eredményeit a tanítókkal együtt közösen elemezzük és szülői hozzájárulással a „Fejlődésmutató füzetet” átadjuk a tanítónak, amennyiben kéri azt. Az óvoda–iskola közös programjait éves munkatervünkben rögzítjük. (hospitálások, esetmegbeszélések, szakmai műhely, közös programok)

A gyerekek fejlődését első osztályos korukig után–követjük iskolalátogatással, tapasztalatcserével, partneri igény és elégedettségmérések alkalmával.

G) Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés

Nevelőmunkánk nem hozhat megbízható eredményt, ha szülőkkel nem megfelelő a kapcsolatunk, ezért minden egyes szülővel törekszünk a személyes kapcsolat kialakításra, bizalmuk megnyerésére, és javaslataink megszívlelésére. Ennek egyik kiindulópontja a gyermekek egyénre szabott befogadásának biztosítása: biztosítjuk, hogy az új gyermekek érzelmi kötődésüknek megfelelően tudjanak leválni édesanyjukról.

A gyermekek egyénre szabott befogadásának biztosítása érdekében a beszoktatási-

befogadási időszakot rugalmasan kezeljük, azaz csak javaslat szintjén, a szülővel egyeztetve növeljük fokozatosan a gyermekek óvodában eltöltött idejét, valamint a szülő nélküli idő hosszát. Lehetőséget adunk a szülőknek arra, hogy bármikor megkereshessen napközben bennünket, ha negatív, bizalmatlan gondolatai támadnának az óvodáról.

A szülőket rendszeresen (naponta, és/vagy szükség szerint), de legalább 3 havonta tájékoztatjuk gyermekük fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseit kérésükre megbeszéljük, a gyerekek alkotásait rendszeresen megmutatjuk, biztosítjuk, hogy a szülők részt vehessenek az óvoda mindennapi életében, a foglalkozásokon is, valamint egy-egy mesterség, vagy speciális tudás, képesség birtokában (Pl. zenész-szülő, mesemondó nagymama, kosárfonó szülő, stb.) színesíthessék óvodáink életét.

Egyéni beszélgetésekkel, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélésével, a család szokásainak, értékrendjének megismerésével, megértésével, a család erőforrásainak feltárásával törekszünk a közös együttműködésre.

A szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése, pl. farsang, karácsony, anyák napja, kisebbségi ünnepek, helyi ünnepek (pl.: falunap) jó alkalmat teremtenek arra, hogy a szülők láthassák gyermekeik közösségben elfoglalt helyét.

H) Intézményi önértékelés, eredményesség

Legfontosabb eredményességi indikátoraink

DIFER mérésnél az alapkészségek fejlődésének mértéke

Iskolakezdés megfelelő időben, e területen nyilvántartjuk:

- 6 évesen iskolába kerülő gyermekek száma
- 7 évesen iskolába kerülő gyermekek száma
- 7 éves kora után óvodában maradó gyermekek száma (szeptember és december között töltik be a 7. életévüket.)

Normál tantervű, integrált iskolai környezetbe történő beiskolázás mértéke

Iskolaérettség elérése (a tanköteles korú és az óvodába menő gyermekek aránya)

10. Az óvodai élet megszervezésének elvei

10.1. Személyi feltételek

Az óvodában a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára, hiszen ebben a gyermek-pedagógus interakcióban, interperszonális kapcsolatban dől el a nevelés folyamata.

A pedagógus kulcsszerepének megnyilvánulási módjai:

- A gyerekek számára biztosítsa a nevelés, fejlődés feltételeit, szervezze a gyerekek óvodai életét, tevékenységeit az óvodai nevelés országos alapprogramja szerint.
- Jelenléte a nevelés egész időtartamában fontos feltétele az óvodai nevelésnek.

- Az óvodapedagógus elfogadó, segítő, támogató attitűdje modell, minta legyen a gyermek számára.
- A szülőkkel való kapcsolat alakítója, fenntartója, ápolója legyen.
- Problémaérzékenység, együttműködő készség, előítéletektől mentes, konstruktív magatartás vezérelje tevékenységét.

Az óvoda teljes nyitva tartása alatt biztosítjuk, hogy óvodapedagógus foglalkozzon a gyermekekkel.

Az óvodapedagógusok munkarendjét az SZMSZ tartalmazza.

A **dajka** a nevelő munkában társ és segítő, az óvodapedagógussal összehangolt munkája döntően hozzájárul az eredményes óvodai neveléshez. Fontos a nevelési év indítás előtti és év közbeni folyamatos munkatársi megbeszélés.

Az óvodapedagógussal szorosan együttműködve végezzék a feladataikat, amely hozzájárul a nevelés eredményességéhez, szem előtt tartva azt, hogy minden felnőtt minta és modell az óvodás gyermek számára.

Munkájukat a munkaköri leírásban foglaltak szerint felelősségteljesen végezzék!

10. 2. Tárgyi feltételek

A nevelési program végrehajtásához szükséges, a nevelőmunkát segítő eszköz és felszerelések fejlesztésének tervezésében sajnos erőforrásaink határt szabnak. A feltárt hiányokat a fenntartónk ismeri, tervezi. A feladat ellátása érdekében a szponzori, szülői támogatások körét igyekszünk kihasználni, továbbá a különböző (bár egyre szűkülő) pályázati lehetőségekkel tudjuk némileg enyhíteni a hiányokat. A nagyobb felújítások, berendezési tárgyak cseréje pótlása azonban indokolja a költségvetés tervezésében az átgondolt összehangolást, súlypont szerinti sorrend felállítását.

Az óvoda minden helyiségét és külső környezetét úgy kell kialakítani, hogy a gyermekek biztonságát, kényelmét szolgálja. Ennek érdekében folyamatos ellenőrzést végzünk. Az óvoda udvarán mérgező virágok, cserjék, fák nem lehetnek!

Óvodánk rendelkezik a programunk megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel, melynek használatában cél, hogy

- a gyerekek számára biztonságos és hozzáférhető legyen, szolgálja játék-és mozgásigényük kielégítését, egészségük megőrzését, fejlődésüket.
- az óvoda dolgozói számára biztosítsa a megfelelő munkakörnyezetet (nevelői szoba, számítógép, internetes hozzáférés, szertár, öltözők...) a humán erőforrás védelme érdekében.
- a szülők fogadására is teremtsen lehetőséget / Szülői szoba/ nyugodtabb beszélgetésre is alkalmas helyek

Az eddig létrehozott értékek védelme, megőrzése, lehetséges fejlesztése, a takarékos működtetés minden óvodai dolgozó közös feladata és felelőssége!

10. 3. A gyermekcsoportok szervezése

Óvodánkban a gyermekcsoportok szervezése vegyes életkorú csoportokban valósul meg. A gyermek egészséges, a tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez a napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek, valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

Napirendünk rugalmas, igazodik a gyermekek egyéni szükségleteihez, és figyelembe veszi a helyi szokásokat, igényeket. Nyári időszakban a módosult napirend érvényesüljön!

Rendszerességre törekszünk, ami érzelmi biztonságot teremt a gyerekekben, ugyanakkor megtartjuk a játék kitüntetett szerepét.

A gondozásnak kiemelt szerepe van. Az óvodapedagógus és minden óvodai dolgozó feladata e folyamat során is a nevelés, fejlesztés és a gyermekekkel való kapcsolat építése, mélyítése.

10. 4. Az egyes tevékenységformák szervezése

Az óvodai nevelés feladatokat és az egyes tevékenységformák tervezését különböző dokumentumokban rögzítjük. A csoportnapló, amely a nevelőmunka tervezésének dokumentálása, és a gyermek fejlődését nyomon követő napló.

Az életkori jellemzők ismeretében és a gyermekek egyéni sajátosságaira építve az óvodapedagógusok döntésétől függ – kivéve a szabad játékot – a felajánlott tevékenységformák megválasztása. A tevékenységek szervezeti keretei különösen:

- kötetlen foglalkozás, kezdeményezés (egy időben egyféle tevékenység)
- választható tevékenységek (egy időben többféle tevékenység)
- kötött foglalkozások (különösen a testnevelés, valamint a különböző szervezett tevékenységek adott gyermekcsoport számára)

Alapelvek a tevékenység szervezeti kereteinek megválasztásához:

- az egyes tevékenységekben való részvételhez kényszerítő eszközöket nem alkalmazunk
- a különböző szervezeti keretek között a gyermekek foglalkoztatási formái: egyéni, mikro-csoportos, makro-csoportos és az egész csoport együtt.
- a foglalkoztatási formák megválasztása az óvodapedagógus kompetenciája
- a különböző együttműködési formák megválasztását a gyermekek szocializációs szintje meghatározza

10. 5. A napirend összeállításának elvei

Az óvoda nyitva tartási ideje szülői igények alapján szerveződik.

A gyermekek napirendjének összeállításában vezérelv a szabad játék idejének minél hosszabb időn keresztül és lehetőleg összefüggő idejű biztosítása, valamint a gyermekek

egyéni szükségleteinek figyelembe vétele. Ennek érdekében:

- A napirend összeállítása során ügyelünk arra, hogy óvodai életünk mindennapjaiban biztosítsuk a gazdag, változatos tevékenységet, az aktív és passzív pihenés életkornak és egyéni szükségleteknek megfelelő váltakozását
- Rugalmasság és stabilitás megteremtése, melynek értelmében a stabil pontokat az azonos időben megjelenő, visszatérő tevékenységek jelentik (étkezések, alvás, mindennapos testnevelés, mese), a rugalmasságot a gyermekek érdeklődésére, tevékenységére alapozott helyzetek időtartamának kezelése, az előre be nem tervezett tevékenységek beilleszthetősége adja.
- Ügyelünk arra, hogy a legtöbb időt a játék kapja
- A napirend alkalmazkodjon az évszakokhoz, az egészséges életmódra nevelés érdekében használjuk ki a gyermekek természetes mozgásigényét, és a természet hatásait, ügyelve a szabad levegőn való tartózkodás időtartamának fontosságára
- Az óvodai napirend konkrét meghatározásában ajánlatos a stabil pontokat tervezni, míg az egyéb tevékenységekre nagyobb intervallumokat tervezni

A fenti ajánlások betartása közös nevelési elveink szintézisét jelentik. A konkrét napirendet az óvodai csoportnaplók tartalmazzák.

10. 6. A heti rend összeállításának elvei

A heti rend összeállítása az adott óvodapedagógusok feladata, egyeztetés azonban a két csoport között a tornaszoba használat okán szükséges

A heti rend összeállításának elvei:

- A hét során legyen biztosítva, hogy az adott nap során egy-egy tevékenység nagyobb hangsúlyt kapjon, s e szerint történjen a célirányos képességfejlesztés
- Naponta legyen lehetőségük a mesére, versre, vizuális tevékenységre, énekekre
- A heti ciklus tervezése nem kötelező jellegű, ettől eltérő időtartamra (két hét, vagy más) időtartamra is tervezhető tevékenység, a tevékenység jellege, tartalma, komplexitása függvényében,
- Heti egy-két alkalommal kötelező testnevelés foglalkozást szervezünk
- Minden gyermek számára szükséges biztosítani, hogy a megkezdett tevékenységét kedvük szerint folytathassák a hét során.
- A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára lehetőséget kell biztosítani.

Az óvoda heti rendjét az óvodai csoportnaplók tartalmazzák.

11. Az óvodai élet tevékenységei

Az óvodai élet tevékenységeinek tervezése, felosztása az Óvodai nevelés országos alapprogramja alapján készült.

Az integrált műveltségtartalom a felajánlott tevékenységekben jelenik meg. Esetenként projekteket készítünk közösen a gyerekekkel vagy óvónői kezdeményezésre, legismertebb a témaprojekt, amely közös élményre, előkészületekre épül és egy téma köré szerveződnek a felajánlott tevékenységek, de a gyermekeink által készített és gyűjtött eszközök is indukálhatnak sokféle tevékenységet, valamint az ünnepi készülődések munkajellegű tevékenységei integrálják a matematikai, környezetismereti, művészeti tevékenységeket, felajánlott helyzeteket.

Óvodapedagógusaink a felajánlott tevékenységekben a differenciálás elvét érvényesítik. A gyermekeknek további választási lehetőséget biztosítanak (eszköz, technika, feladat, együttműködő vagy önálló tevékenység). A felajánlott tevékenységben is tekintettel vannak az egyéni szükségletekre, a fejlődési ütemre és az eltérő érdeklődésre

Az egyes tevékenységeket egymást átszövő, együtt jelentkező, komplex módon megnyilvánuló összetevőknek tekintjük az óvodás gyermek tevékenységei során. Ezek egyrészt a különböző tevékenységek kereteiként, másrészt tevékenységi fajtaként értelmezhetők, amelyekbe ágyazódnak a komplex foglalkozások (anyanyelv, matematika, természet-társadalom-ember, művészeti tevékenységek (ezen belül a mese – vers – dramatizálás – bábozás, ének-zene és vizuális tevékenységek).

Abból indulunk ki, hogy:

- a tevékenység a kifejlesztett képesség forrása (a képességek tevékenység közben fejlődnek)
- a tevékenység nemcsak forrása, hanem célja is a képességek fejlesztésének (a képesség: meghatározott tevékenységre való alkalmasság)
- a tevékenység a képességfejlesztés eszköze (az adekvát képességek csak konkrét tevékenységek által formálhatók)
- a tevékenység a kifejlesztett képességek felhasználásának színhelye (a képességek csak meghatározott tevékenységekben nyilvánulnak meg)

A különböző tevékenységek tervezése, az óvodapedagógus feladatai a tevékenységek megjelenítése a csoportnaplókban található.

11. 1. A játék

A játék a személyiségfejlesztés legfontosabb tere, leghatékonyabb eszköze, módszere és feltétele; egyben a kisgyermek számára utánzásra alapuló létforma, örömforrás, szükségletek, vágyak, igények, élmények aktív megélése, feszültségoldás, az egészséges fejlődés alapja. Kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenység.

Tapasztalataink szerint az óvodába kerülés időszakában a gyermekek igénylik a közvetlen

jelenlétet, mert az óvodapedagógus utánozható mintát ad a játéktevékenységre, majd amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társ marad, illetve segítőtvé, kezdeményezővé lesz, ha a játékfolyamat elakad. A felnőtt jelenlétének igénye azonban a játék folyamatában az életkor előrehaladtával csökken. A játékhoz megfelelő helyre és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakozását segítő anyagokra, eszközökre, játékszerekre van szükség.

A játékkal összefüggő feladatainkban az alábbi szempontok érvényesüljenek:

- A játék legyen örömforrás!
- Legyen a játék szabadon választott önkéntes tevékenység mely sajátosan céltudatos, amelynek van komolysága és jellemzője a játéktudat.
- Az óvodai játék legyen közösségi jellegű, belülről motivált, élmény, tapasztalatszerzés, eszközök által befolyásolt, utánzásra épülő, melynek velejárója a virtuális „lét” és a többféle megoldás lehetőség.
- Nevelő hatása tudatosan alakított feltételek mellett érvényesüljön.
- Az óvodapedagógus szükség és igény szerint legyen résztvevője és kezdeményezője a játéknak.

Hatása a gyermekre:

A játék által a gyermek tapasztalatokat szerez. Magába fogadja az együttélés szabályait, szokásait, megtapasztalja a kommunikációs helyzeteket, viselkedés-, és magatartásformákat, megismeri a ráirányuló elvárásokat, valamint önérvényesítése lehetőségeit és határait. Ezek a tapasztalatok segítik abban, hogy eligazodjanak a felnőttek és társaik között, és a normák, szabályok és szokások beépüljenek a személyiségükbe.

Új mozgásformákat alakít ki, fejlődik kézügyessége, finom motorikája, kitartása, ügyessége, koncentráció-, és alkalmazkodó képessége, emlékezete, fantáziája, figyelme, kitartása, problémamegoldó képessége. Érzelmi élete kiegyensúlyozottabbá válik, megteremtődik számára a biztonság, az őt ért tapasztalatok, érzések, élmények feldolgozásának és újratemtésének lehetősége.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Biztosítsa a játék kiemelt jelentőségét az óvoda napirendjében, időbeosztásában, továbbá a játékos tevékenységszervezésben
- Biztosítson a megfelelő csoportlétszámot, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz.
- Legyen követendő és követhető társ a játékban, de ne gátolja a gyermekek önkéntes tevékenységét saját elképzeléseivel
- A játékok helyszíne legyen mobil, variálható, a tér legyen átrendezhető
- Teremtse meg a több napon át, hosszan tartó játék feltételeit
- Biztosítson a játéktevékhöz felhasználható természetes anyagokat (csuhéj, csutka, termékek stb.)

A gyermeki játék típusai:

•Gyakorló játék

Jellemzője: újszerű, örömet okozó cselekvés sokszori ismételtetésével, gyakorlásával a többi játékfajtaához szükséges funkciók megtapasztalása. A gyakorlójáték a gyermek első igazi játékélménye, melynek segítségével értelmi képességeik, érzelmeik, beszédük, kommunikatív eszköztáruk bővül.

Tartalma:

- Hang és beszéd játékos gyakorlása: hangok, szótagok, rövid ritmikus sorok, mozgással összekötve.
- Mozgást gyakorló játékok: önként felállított és vállalt, de meghatározott szabályszerűségeket mutató mozgásformák gyakorlása.
- Játékszerek, játékeszközök rakosgatása (funkció, technika gyakorlása): a mozgásos játék sajátos formája, amikor a gyermekek saját maguk által alkotott szabályok szerint rakosgatnak játékeszközöket, egyéb tárgyakat, vagy begyakorolják az eszközök használatának módját.
- Játék különféle anyagokkal: mozgással egybekötött játék, amikor a gyermek különféle anyagokkal tevékenykedik, ismerkedik, manipulál (homokszórás, formázás, gyurmával, agyaggal alaptéchnikák gyakorlása, papírtépés, vágás, vízöntögetés, termékekkel való manipulálás).

Nevelőértéke:

- A gyermek ismerkedik az anyagok tulajdonságaival, színekkel, formákkal, mozgathatóságával, formálhatóságával, téri viszonyokkal.
- Fejlődik a gyerekek beszédképessége, mozgása, szem-kéz koordinációja finom-motorikája.
- Szerepet játszik a készségek kialakításában, biztosabbá válásában. Segít a rácsodálkozás, a „heuréka” élmény megélésében.

2. Szabályjáték

Jellemzője: A szabályjátékokban az írott vagy íratlan (megegyezés alapján) született szabályok a játék lényegének hordozói. A szabály határozza meg a játék módját, kezdetét, végét, vagy szakaszainak lezárását. A szabályjáték során a gyermekek eljutnak a magányos játéktól az együttmozgáson át a legmagasabb kooperációig (szervezett tevékenység vezetőikkel, szerepekkel). Önkéntelenül kialakul a szabályokhoz való alkalmazkodás és annak szükségessége.

Tartalma:

- Mozgásos: dalos játékok, népi gyermekjátékok, szabályokhoz kötött verseny-, és egyéb mozgásos játékok.
- Értelmemfejlesztő játékok: érzékelés, megfigyelés, figyelemfejlesztő, koncentrációt segítő, gondolkodtató, problémamegoldó, ismeretgyarapító, memóriafejlesztő, kreativitást fejlesztő, képzeletet fejlesztő és kommunikációs játékok.

Eleinte a szabályjátékokat gyakran a felnőttek kezdeményezik, de mikor a gyermekeknek megfelelő ismereteik vannak, maguk is megszervezik, vagy igénylik ezeket.

Az óvodapedagógus célja a játékok szervezésénél kettős: a játék repertoár bővítése, örömszerzés. Az óvodapedagógus tehát ebben az esetben, határozott céllal tervezi, szervezi és kezdeményezi a szabályjátékokat, melyek tudatosan kapcsolódnak a belsővé válási folyamathoz – igaz a gyermekek önként, szabadon választják a benne való

részvételt.

Nevelőértéke:

- Segít kialakítani a helyes magatartást, elfogadott közösségi viselkedésformákat.
- Segít megtapasztalni azokat az érzelmeket, melyeket csak közösségben való játékban, tevékenységben tapasztalhat: alkalmazkodó készség, együttérzés, segítségnyújtás, egymásrautaltság, felelősségérzés, mértéktartás, kommunikációs helyzetek...
- Alakítja a fegyelmet, figyelemkoncentrációt, gondolkodást.
- Segíti a gyermeket az önértékelés folyamatában, igazságérzet kialakulásában.
- Érzelmi, akarati életét befolyásolja, erősíti.
- Erősíti a sikerélményt.

3. Szerepjáték

Jellemzője: Szerepjáték alkalmával az érzelmek szabad közvetítése, átélése, feszültségoldás, élmények újbóli átélése, feszültségmentesítés, szorongásoldás, vágykielégítés történik. A gyermekek által átélt élmények, valóságos életből származó anyagok, eszközök segítségével jelennek meg. Társas viszonyok mélyülnek, a gyermekek alapvető viselkedésmódokat sajátítanak el. Érzelmeik, a társas elvárásoknak megfelelő szocializált formát nyernek, és általuk képesek ismereteiket, tapasztalataikat alkalmazni, az átélt, vagy új dimenzióba helyezett módokon.

Tartalma:

- A szerepjáték minden élethelyzetet, érzelmet magába foglaló játék, ahol a gyermekek megjelenítik a valóságot, környezetüket, történéseket saját érzelmi szűrőjükön keresztül, saját maguk választotta mélységben. A szerepjáték lényege, hogy mindent lehet és mindenki, minden lehet a játékban.
- Családtagok, állatok, tárgyak, különféle viszonyokban jelennek meg, melyekhez a gyermekek saját maguk választanak eszközöket és partnert, és ők határozzák meg a játék menetét.

Nevelőértéke:

- Megszilárdítja az ismereteket, élményeket, emlékezetet, fejleszti az alkotókészséget.
- Fejlődik a verbális kifejezőkészség, aktivizálódik kommunikációs passzív nyelv.
- Tanulják a magatartásformákat, rögzülnek a viselkedésminták, fejlődik az alkalmazkodóképességük.
- Szerepválasztásnál fejlődik a gyermekek jelleme, megismerik az egyes tulajdonságokat, azok együtteseit.
- Felfogják és felfedezik a valóság pontosabb, bonyolultabb összefüggéseit.

4. Építő- és konstruáló játék (barkácsolás)

Jellemzője: A játék során a gyermekek átélik a létrehozás, az alkotás örömét, sikerét. A már meglévő ismereteiket, tapasztalásaikat, képesek a gyermekek új kombinációban, kreatívan alkalmazni. Az „én alkottam” érzés, sikerélményt nyújt a számukra, átérzik az alkotás örömét, a társas alkotás segítségével kialakul közösségi érzésük, és a „mi tudat”, „mi alkottuk” élménye hatja át tevékenységüket.

Tartalma:

- Építő és konstruáló játékok körébe foglaljuk a klasszikus építőeszközökkel, játékokkal történő alkotást, konstruálást: építőkockák, lego, dupló, természetes anyagok, termések
- Alkotó építő játéknak tekinthetjük a homokozó játékot, amikor várakat, alagutakat, út és labirintus rendszereket építenek.
- Ide soroljuk a gyermekek környezetében levő eszközök, tárgyak áthelyezését, átrendezését a játék céljának megfelelően: székekből labirintus, úthálózat, járművek alkotását...
- Barkácsolás során a gyermekek saját játékukhoz készítenek eszközöket, kiegészítőket.
- Ide sorolhatjuk a dekorációra, díszítésre szánt tárgyak eszközök elkészítését, melyeket szívesen önként vállalnak.

Nevelőértéke:

- A gyermekekben kialakulnak a bonyolultabb összetettebb készségek. Az ismereteket, készségeket alkotó, kreatív módon használják fel és alkalmazzák.
- Megtapasztalják a relációkat, számfogalmuk fejlődik. A játék során önkéntelenül rendszereznek, osztályoznak, anyag, forma, szín, funkció, célszerűség alapján. Tevékenykedés közben megismerik az anyagok, eszközök tulajdonságait.
- Sikerélményt szereznek, együttműködő képességük fejlődik a társas alkotás öröme által.

A játéktípusok szorosan kapcsolódnak egymáshoz, legtöbbször egy-egy elem át és átszövi a teljes játékot. Ezt figyelembe véve egyik játéktípus sem élvez elsőbbséget, vagy hátrányt a másikhoz képest. A játéktípusok kiegészítik egymást, vagy egymásra épülnek. kiegészítőket.

Játékszervezés - az óvodapedagógus szerepe a játékban:

- A játékot folyamatosan figyelemmel kísérjük és direkt módon csak balesetveszélyes helyzetekben, feloldhatatlannak látszó konfliktusok és komolyabb egyéni sérelmek esetén lépünk közbe, ha a gyermek igényli biztató, segítő ötletet adunk.
- Az eszközök, játékok megválasztásával is motiváljuk őket. A játékok esztétikusak, inspirálóak, fejlesztők, tevékenységre sarkallók, mozgásra, gondolkodásra, együttműködésre készítőket legyenek.
- A játékokhoz gondoskodunk elegendő élményhátér nyújtásához (séták, közös kirándulások, madarászás, barlangászás, színházi előadások, vagy segítjük a gyermekek családi élményeik felelevenítését is).
- Hagyjuk, hogy önállóan válasszanak társat a tevékenységhez, mely magába foglalja a „nem választás”, félrehúzódnás, egyedüllét lehetőségét is.
- A játékidő alatt a gyermekekről információkat gyűjtünk, megfigyeléseket, feljegyzéseket készítünk, melyek eredményeit év végén a szülőkkel ismertetjük.
- Az udvaron szabadban játszható változatos mozgásos és dalos játékokat szervezünk.
- Ösztönözzük, hogy a gyermekek saját csoportjuktól függetlenül, érdeklődésüknek megfelelően csatlakozzanak bármelyik óvónő vagy gyermek által kezdeményezett

mozgásos vagy énekes játékhoz.

- Kihasználjuk az évszakok adta lehetőségeket, ötleteket és eszközöket nyújtunk a sokszínű játékhoz (pl. versenyjátékok, labdajátékok, kertészkedés, hó festés, pancsolás, sarazás).
- Megfelelő teret alakítunk ki az egyes tevékenységeknek (pl. futball, mesélés, rajzolás, bábozás, egyéb mozgásos játékok).

Kapcsolata más műveltségi területekkel:

Napközben alkalmasszerűen kezdeményezünk énekes, mozgásos, dramatikus, kommunikációs, szituációs, értelmi és nyelvi képességeket fejlesztő játékokat, bábozást, egyéb szabályjátékokat, melyekben a gyermekek szabadon vesznek részt. Ez az irányítási forma a spontán tapasztalási folyamatot is segíti, mivel motivációs bázisa a gyermekek szabálykövető játékvágya. Motiválja ezt a tevékenységet a kíváncsiság, a pedagógus személye.

Derűs légkörben, világos, jól körülhatárolt és érthető szabályokat állítva, a gyermekek korának megfelelő nehézségű játékok ugyanúgy óriási élményt jelentenek a kisgyermek számára, mint a szabad, szabály nélküli játékok.

A játék az óvodában minden tevékenységgel kölcsönhatásban van, eközben fejlődik a gyermek szókinccse, verbális kifejezése árnyaltabb lesz, egy-egy alkotás közben és után szépérzéke árnyaltabbá válik.

A fejlődés főbb jellemzői:

3-4 éves korban: a gyakorlójáték keretei között kialakulnak a szerep- és konstruáló játék elemei. A játékos mozgásokat, mozdulatokat hosszan gyakorolják. Szeretik ritmikusan ismételni a hangokat, szavakat, szótagokat. Egymás mellett vagy kisebb csoportokban rakosgatnak, építgetnek, babáznak. Egyszerű szabályokat tartalmazó mozgásos szabályjátékot játszanak.

4-5 éves korban: tartósan kialakul a kisebb-nagyobb csoportokban való együtt játszás igénye. Az építés, konstruálás gyakran szerepjátékukhoz kapcsolódik. Értelmi képességeket fejlesztő szabályjátékokat játszanak. Képesek egyszerűbb közös játékok megszervezésére, a szükséges játékszerek kiválasztására. Szívesen barkácsolnak, báboznak.

5-6-7 éves korban: megértik és elfogadják játszótársaik elgondolását. Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által közvetített viselkedési szabályok. Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására. Önállóak a játék előzetes, közös tervezésében, a szerepek kiválasztásában, a játékszerek és eszközök megválasztásában. Képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni. Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték. Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák. Konstruáló játékokból bonyolultabb alkotásokat készítenek.

11. 2. Verselés, mesélés

A többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak. A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat. A mindennapos mesélés, mondókázás és verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Célja: maradandó komplex élménykövetítés (esztétikai, erkölcsi, nyelvi) az irodalom szeretetének megalapozása, az olvasóvá nevelés folyamatának elindítása, az érzelmi intelligencia fejlesztése

Feladatai:

- A gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése.
- Átéltető esztétikai élmény nyújtása.
- A fantázia működésének segítése.
- Önkifejezés, önismeret elősegítése
- A gyermek látókörének bővítése, a világ sajátos megismerésének biztosítása.
- A belső képteremtés képességének fejlesztése, amely nélkül lehetetlen az olvasóvá válás.
- Lehetővé tenni az anyanyelv szépségének megismerését.
- A gyerekek közösen átélt élményhez juttatása.
- Derűs, vidám és nyugodt óvodai napok megteremtésének elősegítése.

Az irodalmi nevelés tartalma:

A mindennapos mesélés, verselés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. A mese és vers örömforrás és társas élmény, amely a játékhoz hasonlóan nagy belső energiákat mozgósít. Fontos, hogy a gyermek érdeklődésének frissessége megmaradjon, kíváncsiságra a környezet valóság, az emberek s önmaga iránt egyre fejlettebb tartalommal újra és újra feltörjön.

Ezért az irodalmi repertoárnak összhangban kell lennie a gyermeki szükséglettel!

Az irodalmi nevelés hatásának meghatározó tényezői:

1. a művek művészi értéke
2. a műfaji változatosság
3. az irodalmi alkotások témái.
4. az irodalmi élményátadás formája, módja, eszközei

1. Az óvodáskorú gyermek irodalmi nevelése művészi értékeket hordozó irodalmi művekkel. erkölcsi- nyelvi- esztétikai értékeket közvetítő mesékkel, versekkel történhet. Ennek az elvnek érvényesülnie kell, nem lehet alárendelni egyéb szempontoknak.

2. Az óvodában a népi, klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van. A népköltészeti és műköltészeti alkotások egyaránt szerepelnek az óvodai irodalmi

nevelésben, hiszen a műfaji változatosság fontos követelmény az óvodáskorú gyermek irodalmi élményében, de életkoronként eltérő arányban

Népköltészeti gyermekversek, mondókák, találós kérdések: A kisgyermek örömszerzési forrása, mivel a hangzás, játék, mozgás együttes élményét adja. Ezek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak. Az átélt öröm hozzájárul a megnyugváshoz, a harmónia megteremtéséhez. Különös helyet foglalnak el az altatók, amelyek monoton dallama, ritmusa, sajátos képei és az álm ígérete, a gyermeknek a felnőtt megnyugtató közelségét, az otthon biztonságát nyújtják. A találós kérdések a nyelvi hatáson túl a gyermeknek intellektuális örömszerzés forrásai is. Az intellektuális élmény (ráismerés, „én is tudom”) a pozitív énkép kialakulásának fontos alapja. Naponta többször az alkalmak megteremtésével és kihasználásával szükséges a mondókázás.

Gyermekversek: A költők által írt gyermekversek sajátos költői látásmódjukkal és eszközeikkel segítik a kisgyereket abban, hogy pozitív érzelmek átélésével és kimondhatóságával kötődjön a valósághoz, és egyben megismerje és felismerje annak formai, tartalmi, érzelmi sokoldalúságát, sokszínűségét. A nyelv varázsa a hangulat, a dallam, ritmus, játékosság, mozgás, kreatív gondolkodás komplex élményével ajándékozza meg a gyereket.

A mese: A mesék az óvodáskorú gyermek életében nélkülözhetetlenek, mivel a mese a gyermek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének legfőbb segítője. Mind a népmesék, mind a gyerekek életkorának megfelelő, jó műmesék jelen vannak a nevelésükben. A mese hozzájárul a gyerek éntudata, énképe kialakulásához, elősegíti a szocializációt. Segíti feldolgozni mindennapi élményeit, az anyanyelv szépségének közvetítésével érzelmi és logikai kötődést alakít ki a nyelvhez. A mese áttételesen segít megismerni és felismerni a jót és a rosszat, a követendő és elutasítandót. Normákat közvetít, szerepmintákat nyújt.

A műmesék közül csak azokat válasszuk, amelyek hordozzák a mesei sajátosságokat, nem pusztán didaktikusak, hanem betöltik a mese komplex élményadó funkcióját a gyermek számára. Az elbeszélések, történetek segítenek a sajátos feladatok megoldásában. A klasszikus gyermekírók történetei mellett a modern gyermekirodalmi alkotások, melyek a mai gyermek, mai problémáiról, mai nyelven szólnak meg, alkalmasak erre. Ezek az elbeszélések a gyerekekről íródtak gyermekeknek. Bennük konkrét, a valóságban jelenlevő értékek követhetők és ismerhetők fel mesei áttétel nélkül.

3. A gyermekirodalomban minden téma szerepel, amely a gyermek érzelmi világához, értelmi fejlettségéhez köthető. A gyerekeknek való irodalmi anyag főbb témái lehetnek: a természet, a játék, a játékszerek, napszakok hangulata, a családdal, az állatokkal kapcsolatos emlékek, vágyak, megfigyelések, érzelmek, humor. A gyermek saját vers és mesealkotása, annak mozgással vagy ábrázolással történő komplex alkalmazása az önkifejezés fontos módja.

4. Az óvodai irodalmi kezdeményezések sikerét alapvetően meghatározza a „meselégkör”

megteremtéséhez szükséges feltételek biztosítása, a mintaértékű óvodapedagógusi bemutatás- a fejből mesélés kiemelt szerepe, gazdag előadás-technikai tudás, a kötetlenség, a játékoság elvének érvényesülése, a gyermeki motiváció kialakítása és ébrentartása változatos, igényes, esztétikus eszközökkel és formában. A mesélővel való személyes kapcsolatban a gyermek érzelmi biztonságban érzi magát és a játéktevékenységhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett, intim állapotban eleven belső képi világot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Az anyanyelv és a kommunikációs képesség megalapozása:

A nyelvi- kommunikációs képességeknek megkülönböztetett szerepe van a gyermeki személyiségfejlesztésben. A kisgyermek beszédfejlődése és gondolkodásának fejlődése párhuzamosan halad, így az anyanyelv ismeretének, használatának szintje meghatározza a tanulási képességet, az értelmi képességek fejlődését és a különféle közösségekbe való beilleszkedését.

Az anyanyelv és a kommunikáció alakítása az óvodai élet minden területén megvalósul, ahol a gyermek megért másokat és megérteti önmagát. Az egyéni fejlődési tempót és az egyéni sajátosságokat ezen a területen is maximálisan figyelembe kell venni. A beszédértés és a beszédprodukciónak fejlesztésére egyaránt hangsúlyt fektetünk az élményalapú beszélgetésekkel, a különböző tevékenységekbe épített és önállóan szervezett anyanyelv játékokkal valamint a pedagógusok mintaadásával.

A beszédprodukciónak tartalmi és formai oldalát is fejlesztjük:

- tartalmi bővítés: szókincs és grammatika fejlesztése mondat-és szövegalkotás segítése
- formai bővítés: beszédtechnika (tisztá beszéd kialakítása: légzéstechnikai, artikulációs és fonémahallást, -ejtést segítő játékok, gyakorlatok mondatfonetikai eszközök, gesztusnyelv helyes alkalmazása)

A tisztá beszéd kialakításának feltétele a nagy-mozgások koordináltsága. A speciális beszédfejlesztést igénylőkkel logopédus foglalkozik

Az óvodapedagógus szerepe a folyamatban

Feltételek megteremtése: Biztosítsunk a mesemondásnak állandó helyet (sarkot, kuckót, szőnyeget) de az éppen adott helyzetnek megfelelően legyen lehetőség a csoportszobában bárhol elmondani a mesét.

Törekedni kell a spontán helyzetekhez kötődő vagy igény szerinti mindennapos mesélés, verselés, és a napi tevékenységekbe épített, tudatos de észrevétlen kommunikáció fejlesztésre is.

Az óvodapedagógus teremtse lehetőséget az önkifejezés egyik módjára a gyermek saját vers és mese alkotására, hogy a gyermekek ne csak befogadóként, hanem alkotóként vegyenek részt az irodalmi nevelésben, önálló mesealkotással, rigmusok mondogatásával, történetek elbeszélésével. Ez segíti a gyermek önkifejezését, a

nyelvi alkotás örömeinek megőrzését.

Fontos a mesehallgatás motivációinak változatos megvalósítása. Változatos, gazdag és friss irodalmi memoriter anyaggal rendelkezzen az óvodapedagógus. Törekedjen új mesés és verses könyvek bemutatására.

Meg kell adni a tiszteletet a mesének.

A dramatizálás és a bábozás feltételeinek megteremtésével a gyermek átélheti, kifejezheti érzéseit, gondolatait, eljátszhatja, kijátszhatja magából érzéseit./félelmeit/

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek várják és kérik a mesét.
- Szívesen mondogatnak mondókákat, verseket.
- Egyszerűbb meséket szívesen mesélnek, báboznak és megjelenítik dramatikus játékokkal.
- Néhány kedvelt mesehőssel megtörtént eseményeket beviszik játékukba.
- Tudnak meséket, történeteket kitalálni.
- Gondolkodásuk, képzeletük, fantáziájuk, szándékos figyelmük fejlődik, beszédképességük, beszédkedvük erősödik.
- A mesék szövegei passzív szókincsükbe beépülnek.
- Ismerik a mesekönyvet, szívesen nézegetik, a napi élet részeként használják, forgatják.

11. 3. Ének–zene, énekes játék, gyermektánc

A zenei nevelés célja:

A zene megszerettetése és a zene iránti érdeklődés felkeltése. A gyermek fogékonyságára, tevékenységi vágyára alapozva, életkori sajátosságaihoz igazodó, könnyen befogadható népművészeti örökség átadása. Komplex személyiségfejlesztés a gyermekdalokban összekapcsolódó, együtt jelenlévő zene, mozgás, verbalitás, vizualitás által.

A zenei nevelés feladatai:

Az eredeti népi játékokkal, néptánc alapelemeivel, utánpótláson alapuló megismerkedés segíti elő nemzeti kultúránk ápolását, a szülőfölddel való kötődés, hazaszeretet erősítését. A magyar népzene iránti pozitív érzelmi viszony alakítása, megszerettetése, sajátos jegyeinek megőrzése. Népviseletünk iránti tisztelet alakítása.

A zenei nevelés tartalma:

1. A zenei nevelés anyaga

A környezet hangjainak megfigyelése. Magyar népi mondókák, ölbeli játékok, népi gyermekdalok, énekes játékok, ünnepi népszokások dallamai, és mondókái, amelyek megalapozzák a gyermek zenei anyanyelvét és fejlesztik kreativitásukat. Ez kiegészül komponált gyermekdalokkal, igényesen válogatott kortárs zenei művekkel, rokon és más népek dalaival, játékaival.

2. A zenei képességfejlesztés területei

- Éneklési készség fejlesztése: Tiszta éneklés kialakítása (Id. zenei nevelés anyaga), hallásutáni daltanítással, sokszori gyakorlással és ismétléssel, kis hangterjedelmű dalokon, megfelelő hangmagasságon.
- Ritmuskészség fejlesztése: Egyszerű szerkezetű és ritmusú mondókák illetve dalok megszólaltatása az egyenletes lüktetés és a ritmus különböző mozgásformákkal, megfelelő tempóban való hangoztatásával.
- Halláskészség fejlesztése: A tiszta éneklésre épülve, s az óvodapedagógus fejlesztésének eredményeként alakuljon ki a gyerekek hangmagasság (magasabb–mélyebb), dinamikai (halkabb – hangosabb) érzéke, hangszínérzéke és belső hallásra.
- Formaérvék fejlesztése Rövid, négylüktetésnyi (bipódikus) ritmus illetve dallammotívumok hosszának és hangsúlyának megéreztetése, kifejezése énekléssel és mozgással.
- Alkotókészség fejlesztése Az óvodapedagógus juttassa el a gyerekeket a spontán improvizációtól a szándékos improvizációig úgy, hogy legyenek képesek a gyerekek oldott zenei légkörben az elsajátított mondókák és dalok összetevőit (mozgást, játékot, szöveget, ritmust, dallamot) önállóan variálni, vagy ismert elemekből új összetevőket kitalálni.
- Zenehallgatási készség A gyermekek fejlettségi szintjüknek megfelelően legyenek képesek rövid, élményt adó, elsősorban elő zenei bemutatásokat figyelemmel, érdeklődéssel végighallgatni.

Az óvodapedagógus feladatai:

- **Sokat és tisztán énekeljen, törekedjen a zenei élmény nyújtására**
- Igényesen válogasson az énekes népi, cigány játékok és a kortárs művészeti alkotások közül
- A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi nevelés esetében a gyermekek nemzetiségi hovatartozását is.
- Nyújtson olyan mintát, amelynek eredménye, hogy a gyermekek számára az éneklés, zenélés a gyermek mindennapi tevékenységének részévé válik
- Közös éneklés, mondókázás, népi játék, és népi gyermektánc segítségével az együttes élmény biztosítása
- Ösztönözze a gyermekek zenei alkotókedvének kialakulását
- Használja ki a zene elcsendesítő, feszültségoldó hatását
- A zenehallgatás anyaga tartalmazza a nemzetiségi, etnikai, kisebbségi csoportok dalait, zenéit, multikulturális műveket

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- A gyermekek örömmel játszanak énekes játékokat.
- A gyermekek mernek és tudnak egyedül énekelni.
- A zenehallgatásra szánt dalokat, zeneműveket érdeklődéssel hallgatják.
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögzíteni.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.

- A gyermekek felismerik és megkülönböztetik a környezetükben található hangokat.
- Egyszerű, játékos táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végeznek.
- Örömmel használják a zenei hangszereket

11. 4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

A vizuális tevékenység célja:

Eltérő fejlettséget és fejlődési ütemet figyelembe véve a látás útján történő megismerő, befogadó és alkotó tevékenység fejlesztése.

Síkon és térben történő vizuális tevékenység során fejlődjön, bontakozzon ki a gyermekek egyénisége és kommunikációs képessége.

Alakuljon ki a világ szépségeire való rácsodálkozás képessége és mélyüljön el annak képi világában.

A vizuális tevékenység feladata:

A tevékenységek során a gyermekek megismertetése az anyagok tulajdonságaival, megmunkálási és kifejezési lehetőségeinek sokféleségével, az eszközök használatával.

A gyermekek tér-, forma-, és színeképzetek gazdagítása az egész nap folyamán.

Tevékenységek biztosítása, melynek során fejlődik a gyermekek esztétikai érzéke és szép iránti nyitottsága.

Képzőművészeti és népművészeti alkotásokkal való ismerkedés.

Korszerű médiumok kezeléseinek alapjaival való ismerkedés.

A vizuális tevékenységek tartalma:

- A technikai eljárások, fogások megismertetése, rajzolás, festés, építés, plasztika, kézimunka területén. Változatos eszközöket, anyagokat, tereket használjanak a gyerekek.
- A gyerekek figyelme irányuljon rá a környezetükben lévő jelenségekre, esztétikai ítéleteket váltsanak ki belőlük.
- A tevékenységek során ismerkedjenek meg a népi hagyományok eszközvilágával, díszítőművészet motívum elemeivel.
- A gyerekek önfejlődése és az irányított pedagógiai fejlesztés összhangja érdekében szükséges és lehetséges a különböző technikai eljárások kombinálása, a többszöri gyakorlás lehetőségével készségeik fejlődnek, differenciált segítségnyújtással egyéni fejlettséghez és képességhez igazodva.
- Játékos problémahelyzetekben a szín-forma-térképzet fejlesztése során az érzékelés- észlelés, testséma finomodik.
- A gyerekek ismerkedjenek műalkotásokkal, környezetükben lévő alkalmazott képzőművészeti tárgyak forma, színvilágával, hogy gazdagodjon képi gondolkodásuk, szép iránti nyitottságuk.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Az óvodapedagógus tudatos, tervszerű felkészülése a tevékenység alapja.
- Biztosítja a szükséges feltételeket: hely, idő, eszköz, anyag, valamint az előzetes élmény, tapasztalatszerzési lehetőségek átgondolásával az egész nap folyamán.
- Megfelelő szervezeti formák kialakítása a nap folyamán a gyermekek tevékenyedési vágyának kielégítésére.
- Nyugodt, oldott légkör, műhelyhangulat kialakítása az alkotó tevékenységekhez. Érvényesítse az alkotó játékosság elvét.
- Legyen aktív résztvevője és modellje a környezetalakításnak, a felfedezéseknek, gyönyörködés alkalmával, ugyanakkor önállóságra serkentsen
- Személyiségében a tolerancia, az elfogadás domináljon, a gyerekek munkáit értéként kezelje.
- Serkentsse a kommunikáció gazdagodását: új fogalmak, oksági összefüggések felfedezését
- Ismertesse meg az eszközök használatát, a technikai eljárásokat.
- A tevékenységhez megfelelő térvizonyok /természetes fény/ biztosítása.
- Lehetőség szerint szabad levegőn történő tevékenykedés.
- Alakítsa ki a gyermekekben – mintaadással is a helyes testtartás igényét

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- Megfelelően kezelik az eszközöket.
- Mondanivalójukat vizuálisan ki tudják fejezni.
- Megismert technikákat önállóan tudják alkalmazni.
- Emberábrázolásban megjelennek a részformák is
- Beszélni tudnak az alkotásokról, és meghallgatják mások véleményét

11. 5. Mozgás

A mozgás a gyermek számára a legtermészetesebb tevékenységforma, s jelentős szerepet tölt be a 3–7 éves korú gyermekek fejlődésében. Ebben az életkorban a kisgyermek leginkább a komplex testmozgás, a mozgásos tapasztalások és tevékenységek által szereznek információt környezetükről, mely számukra a legkönnyebben érthető és feldolgozható. A rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finom-motoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegíteni, melyek hozzájárulnak a tanulási képességek, kompetenciák kialakulásához, fejlődéséhez. Mozgásprogramunk az aktív nagy-mozgásoktól a finom-motoros manipulációig mindent magába foglal, az egész személyiségfejlesztésre irányul és szervesen illeszkedik az egész napi gyermeki tevékenységbe, biztosítja a sporttevékenységekhez szoktatást.

A mozgásfejlesztés célja:

- a természetes mozgáskedv fenntartása, a mozgásigény kielégítése, a mozgás megszerettetése
- a mozgáskészségek fejlesztése, a mozgástapasztalatok bővítése bőséges gyakorlási lehetőségek biztosításával,
- az óvodás korú gyermek szervezetének, testi képességeinek sokoldalú, arányos fejlesztése,
- a rendszeres mozgás segítségével az egészséges életvitel megalapozása.

A mozgásfejlesztés feladata:

- a természetes mozgás (járás, futás, ugrás, támasz, függés, egyensúlyozás, dobás) fejlesztése,
- a testi képességek fejlesztése:
  - o kondicionális képességek (erő, gyorsaság, állóképesség);
  - o koordinációs képességek (egyensúlyozás képessége, téri tájékozódó képesség, mozgásérzékelés, reakcióképesség, ritmusképesség, gyors koordináció);
  - o gyermeki teherbíró képesség és az egyes szervek teljesítőképességének kedvező befolyásolása,
- a nagy-, és finom-, és grafo-motoros fejlesztés, testséma fejlesztése,
- mozgáskoordinációs képességek intenzív fejlesztése,
- a helyes testtartás, és az ahhoz szükséges izomegyensúly kialakulása,
- társra figyelés képessége, alkalmazkodóképesség, helyzetfelismerés,
- a személyiség akarati tényezőinek alakítása,
- az önértékelés és önbizalom növelése a feladatmegoldások eredményeként,
- a mozgással kapcsolatos szókincs bővítése, verbális fejlesztés,
- az egészséges életmódra való nevelés, az egészség megőrzése, megóvása az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára.

A mozgásfejlesztés komplex hatása

- Értelmi képességekre
  - A különböző mozgások felidézésével fejlődik a gyerekek vizuális memóriája (játékok, gyakorlatok, vagy téri szituációk).
  - Gyarapodnak ismereteik (testrészek, téri irányok, formák).
  - Fejlődik észlelésük a téri irányok és a különböző formák bemozgásával.
  - Lehetőség nyílik mennyiségi, formai, vizuális és környezetismereti tapasztalatok szerzésére.
  - A fogalomalkotás kialakulását és a keresztcsatornák fejlődését segítik elő az elvégzett cselekvések.
- Szociális képességfejlődésre
  - Saját testük mozgásos képességeinek megismerésével fejlődik „Én tudatuk”, „szociális énjük”.
  - A közös élményű, közösen végzett játékos mozgás közben társas kapcsolataik szélesednek. Elősegíti a társakhoz való alkalmazkodást, az önbemérés képességét, fejlődik önuralmuk, együttműködő képességük és toleranciájuk.

- A mozgásos versengések során átélik a sikert, a kudarcot, a közösség nyújtotta örömet, ezeket megtanulják kezelni és elviselni.
- Egészséges életmód kialakulására
  - A rendszeres mozgás során fejlődnek a pszichikai, testi, értelmi és szociális képességek, ezek eredményeként egészségesebbek lesznek.
  - A szabadban végzett mozgások fokozzák az edzettséget, teherbíró képességük segíti a fizikai fejlődést.
  - Természetes igénnyé válik a mozgás, beépül a gyerekek szokásrendszerébe.

Mozgásfejlesztés tartalma:

- Spontán a szabad játékban megjelenő mozgás.
- Szervezett mozgásfejlesztés

A spontán játékban, azon belül a szabad játékban megjelenő mozgás:

A spontán, motivált, szabadon választható mozgástevékenységek során biztosított a természetes mozgáskedv és mozgásigény kielégítése, a nevelés minden napján. A gyermekek szabad mozgásának legfőbb színtere az óvoda udvara, ahol tágas tér és mozgásfejlesztő játékok állnak a gyerekek rendelkezésére. Időjárásnak megfelelően, minél több időt tartózkodunk a szabad levegőn. A szabadban kezdeményezett énekes játékok is jól szolgálják a gyermekek mozgásszükségleteinek kielégítését. Jelenjenek meg a kinti játékokban a népi mozgásos játékok is!

Célja: lehetőség adása minden gyermek számára, hogy szívesen, spontán, szabadon, bátran, örömmel mozogjanak, érezzék meg saját lehetőségeiket és mérjék fel korlátaikat.

Feladata: lehetőség adása, a szükséges és elégséges szabályok kialakítása, a tudatos, biztonságos környezet alakítás, a gyerekek mozgásos tevékenységének pozitív megerősítése, és motiválása.

A szervezés elvei:

- Minden gyerekeknek biztosítjuk azt a mozgáslehetőséget, amit szervezete és idegrendszere igényel.
- Elégséges helyet és lehetőséget, időt és eszközt biztosítunk a gyerekek változatos és sokoldalú mozgásához.
- Megtanítjuk a gyerekeket a sport és manipulációs eszközök használatára.
- Sokféle mozgásos játékot tanítunk, bekapcsolódunk a szabályjátékokba és ötletekkel tovább fejlesztjük azokat.

A tornaszoba jól felszerelt, illetve a felszerelése folyamatban van. Többféle eszköz áll rendelkezésünkre, melyek motiválják, inspirálják a gyermekeket a változatos sokszínű mozgásformák kipróbálására.

Az eszközök bevihetők, illetve esetenként hosszabb-rövidebb időre bent tarthatók a csoportokban is. A gyerekek érdeklődésének megfelelően az udvaron és szabad levegőn változatos sport- (labdák különböző méretben, kerékpárok, rollerek, egyensúlyozók) és játékeszközök (csúszda, hinták, egyensúlyozók (láncos lépegető...), ugrókötelek, karikák, focikapu, télen szánkók, csúszka... biztosítják a gyerekek számára a sokoldalú mozgást és fejlődést és kiszélesíthetik a szociális

kapcsolatokat, segítik az egyéni képességfejlesztést (tehetséggondozás, prevenció, korrekció). Az előkészített szereken, mint egy „játszóterén” szabadon mozoghatnak, kipróbálhatják megfelelési kényszer nélkül az eszközöket, szereket, és gyakorolhatják az általuk választott mozgást.

Mindennapos testnevelés, mint szervezett mozgásfejlesztés

A mindennapi rendszeres testmozgás fontos élettani hatása miatt jelentős szerepet tölt be a gyerekek életében.

Célja: hogy az egészségfejlesztő mozgás által, az óvodai nevelés minden napján testmozgásra szoktassuk a gyerekeket, és a közös játék, együttmozgás örömét éljék át. A rendszeres mozgás a gyerekek kedvelt tevékenységévé válik.

Feladata: hogy ezzel a szervezett, játékos mozgásformával minden nap rendszeresen, azonos időben felfrissítsük, edzük a gyerekeket, és biztosítsuk számukra az aktív pihenést és a rendszeres, szervezett, játékos testmozgást. **A mindennapos testnevelés jellemzője:** A tervezett, szervezett mozgás, amelyben minden gyermek részt vesz, felfrissíti, edzi őket, elősegíti mozgásszintjük és testi képességeik fejlődését. Középpontjában a gimnasztika és a mozgásos játékok állnak, melyek tudatosan a foglalkozások anyagához igazodnak. A mindennapos testnevelés időtartama 15 perc.

A szervezés elvei:

- Minden csoport napi egyszer, egymáshoz igazodva, meghatározott időben használja a tornatermet mindennapos testnevelésre.
- Ha az idő lehetővé teszi, a szabadban tartjuk a frissítő mozgást.
- Sokféle játékrepertoárral rendelkezünk, melyeket a mindennapos testnevelésen rendszeresen alkalmazunk.
- Gyakran használunk kézi szert: labda, babzsák, bot, karika, maroklabda, kendő, szalag.
- Lehetőséget biztosítunk a helyes testtartás javítására, mezítlás-, és gerinc tornára.

Kötelező testnevelés foglalkozás:

A testnevelés foglalkozások az óvodapedagógus által tervezett, szervezett kötelező tevékenységek, melyet a gyerekek életkorához, pszichikai fejlettségéhez igazodva végzünk. Fejlesztési célkitűzéseink igazodnak a gyerekek korához, pszichikus és fizikai fejlettségéhez.

Célja: olyan készségek és képességek tudatosan felépített rendszer szerinti kialakítása, melyek elősegítik a mozgások pontosabb végrehajtását, és az egyre bonyolultabb mozgások elvégzését.

Feladata: hogy a gyermekek kötött, szervezett keretek között végezzenek mozgásfeladatokat, oldjanak meg mozgással kapcsolatos problémahelyzeteket, tudatosodjanak bennük a téri irányok, legyenek képesek szemléletváltásra, szabályok betartására.

3–4 éves korban: nagy-mozgás és az egyensúlyérzék fejlesztése.

4–5 éves korban: testséma fejlesztés, a test részeinek megismerése, térbeli tájékozódás fejlesztése, oldaliság erősítése, szem-kéz, szem-láb koordináció

fejlesztése.

5-6-7 éves korban: Finom-motorika fejlesztése, szem-kéz koordinációt igénylő feladatok egyre nagyobb hangsúlyt kapnak.

A testnevelés foglalkozások tartalma:

3-4 éves korban:

- a nagy-mozgások fejlesztése a különböző járásokkal, futásokkal, mászásokkal talajon, színen, tárgy alatt vagy felett, szék megkerülésével, stb.
- testsémafejlesztés
  - testrészek ismeretét célzó gyakorlatokkal,
  - tárgyhöz viszonyított testhelyzetek gyakorlásával,
  - a test személyi zónájának alakításával.
- Futó-, fogójátékok, egyéni versengések.

4-5 éves korban:

- a testséma fejlesztésből az oldaliság tanítása kap kiemelt szerepet („csuklógumihoz” kötött jobb-bal kifejezések használata)
- egyensúlygyakorlatok
- szem-kéz, szem-láb koordinációt fejlesztő gyakorlatok (labdajátékok, járások, futások, vonalak, tornaszerek között...)
- futó-, fogójátékok, egyéni, csoport és sorversenyek.

5-6-7 éves korban:

- a finom-mozgás fejlesztése, mely a szerek különböző fogásmódjaival és a kisebb testrészekkel végzett mozgásokkal fejleszthető
- kiemelt feladat az észlelés, alakítás és formaállandóság fejlesztése (a különböző alakban történő járás- és futásgyakorlatok...)
- futó-, fogójátékok, váltóversenyek, melyek fejlesztik a közösségi érzést, segítik az egészséges versenyszellem, önfegyelem és figyelem megerősödését.

A verbális, anyanyelvi, és kommunikációs fejlesztésre minden korcsoportban és minden mozgásos foglalkozáson lehetőség van.

A szervezés elvei/ az óvodapedagógus feladata:

- A testnevelés foglalkozások előtt berendezzi a dajka segítségével a tornatermet változatos mozgásra inspiráló eszközökkel, melyek hatására olyan mozgásingerek érik a gyermekeket, amelyek az optimális fejlődésüket eredményezik.
- A tervezett főanyag tartalmát belehelyezi a lehetőségek sokaságába.
- Középső csoporttól kizárólag tornafelszerelésben mozoghatnak a gyermekek a tornaszobában, és mindenki a jobb csuklóján csuklógumit visel.
- A foglalkozás teljes ideje alatt biztosítja a gyermekek folyamatos, állandó mozgáslehetőségét.
- Rövid (2-5 perc) gimnasztikai gyakorlatot alkalmaz, azt is a szerek között, mellett.
- Lehetőséget ad a sok gyakorlásra, a hamarabb fáradó gyermekeknek a pihenésre.
- A testnevelés foglalkozásokon ügyel arra, hogy a mozgásokat irányváltással is elvégezzék a gyermekek.

- Az aktivitási szintek változtatásával biztosítja a gyermekek optimális terhelését.
- Differenciált feladatadással lehetővé teszi, hogy mindenki sikerélményhez jusson és egyéni tempójában fejlődhessen.
- Példaértékű mozgásmintát ad azzal, hogy együtt tornázik a gyerekekkel, úgy, hogy a mozgása minden gyermek számára jól látható legyen.
- Megszervezi a folyamatos és együttes gyakorlatvégzést.
- Gyakran használ kézi szereket, hogy fokozza mozgáskedvüket, fejlessze kez ügyességüket, finom-mozgásukat, és elősegítse a téri irányok konkrétabb megismerését.
- Optimális gyakorlási időt, megfelelő számú eszközt és helyet biztosít. Ügyel arra, hogy a teljes teret kihasználja a mozgásokban.
- Értékelés és ellenőrzés megadott szempontok szerint történik, elsősorban pozitív megerősítést, segítségnyújtást alkalmaz.
- A tanulás folyamán a látás, a hallás, tevékenykedés együttes jelenlétét hangsúlyozza.
- A foglalkozás végén biztosítja a gyermekek számára a megfelelő nyugalmi állapotot relaxációt elősegítő izomfeszítő és lazító gyakorlatokkal.

A mozgásfejlesztés feltételei, és az ebből adódó általános feladataink, módszereink:

- A gyermekek mozgásának megismerése, nyomon követése.
- Folyamatos konzultáció a kollégáinkkal, a szülőkkel, az edzőkkel, a pszichológussal.
- Idő: egész nap lehetőséget biztosítunk a mozgás számára. A tevékenységek szervezése néhány kötött mozzanattól eltekintve rugalmas keretek között zajlik, így a gyermekek játékidőben bármikor választhatnak mozgásos játékokat.
- Hely: csoportszoba, tornaszoba, udvar.
- Eszköz: az eszközök kiválasztásánál a gyerekek életkorához, fejlettségi szintjéhez, és a csoport összetételéhez igazodunk. A játékot, a játékosságot alapvető eszközként értelmezzük és alkalmazzuk.
- A mozgást, mint életkori sajátosságot a nap folyamán bármikor és bárhol kihasználjuk.

A mozgásfejlődés általános jellemzői:

3-4 éves korban: örömet jelent számukra a mozgás. Szeretik a futó- és fogójátékokat. Néhány másodpercig nyugodtan állnak alapállásban. Ismerik a járás és a futás közötti különbséget. Tudnak irányt váltani, kikerülni, megkerülni, valamint sávon átlépni (térpercepció). Szívesen csúsznak, másznak, bújnak (nagy-mozgások) egyensúlyoznak. Labdát gurítanak egy kézzel helyben, és járás közben vezetnek maguk mellett (szem-kéz, szem-láb koordináció).

4-5 éves korban: ismerik főbb testrészeiket. Képesek testrészeket csukott szemmel azonosítani. Eljátszanak futójátékokat a szabályok magyarázata nélkül. Önállóan kört alakítanak. Összehangolt kar- és lábmunkával egyenesen és körben futnak (szem-kéz, szem-láb koordináció). Összetett támaszgyakorlatokat irányváltotással végeznek (térpercepció). Leugranak 30-40 cm-ről, és biztosan haladnak

vízszintes padon (egyensúlyérzék). Szeretnek célba dobni, vízszintes, függőleges célpontra, egykezes felső dobással. A labdát különféle testhelyzetekben, más-más feladattal tudják elkapni, továbbítani. Biztosan mozognak a vízben, és eszköz nélkül lebegnek, siklanak az úszni járók. Képesek rövidebb kirándulásokra.

5-6-7 éves korban: a testrészeken megtanult irányokat le tudják vetíteni a tér tárgyaira, és irányaira (térpercepció). Mozgásuk összerendezett, megfelelő ritmusú. Gyorsak, kitartóak. Képesek az akadályokat feladat szerint jobb, illetve baloldalon kerülni (térpercepció). Tudnak akadályokat átugrani, elrugaskodni, guruló átfordulást végezni akadály fölött is. Szívesen játszanak sor- és váltóversenyeket, csapatversenyt. Jól egyensúlyoznak gerendán, már tudnak kerékpározni. Labdát pattogatnak helyben, kislabdát dobnak távoli célba. Értik a vezényszavakat. Képesek ütemtartásra, ütemváltoztatásra, mozgásuk fékezésére. Mély vízben úsznak az úszásoktatásban részt vevők. Sikeresen tesznek rövidebb túrát.

11. 6. A külső világ tevékeny megismerése

Cél: A környezeti nevelés áthatja az óvodai nevelés egész folyamatát.

Feladata: A gyermekek életkoruknak, egyéni képességeiknek, érdeklődésüknek megfelelő szintű ismereteket szerezzenek az őket körülvevő világról, a világ jelenségeiről, természeti és társadalmi környezetükről. Pozitív érzelmi viszony alakuljon a természethez az emberi alkotásokhoz, ismerkedjen védelmükkel.

A tevékenység tartalma:

1. A környező világ megismerése:

- természeti és társadalmi (családi, lakóhelyi) környezettel való ismerkedés
- jelenségekkel, folyamatokkal való ismerkedés
- helyi hagyományok ápolása
- környezetvédelem
- környezettudatos magatartás megalapozása

2. Matematikai tapasztalatszerzés:

- környezetben, tevékenységekben, élethelyzetekben szerezhető matematikai tapasztalat

Életkori jellemzők, melyeket figyelembe veszünk a külső világ tevékeny megismerése során:

- A gyermek érzelmi alapon válogat a család, az óvoda által nyújtott hatásokból. Ezért törekednünk kell arra, hogy a gyermeket olyan hatások ériék, amelyek környezetük felfedezésére, a rácsodálkozásra ösztönzik őket.
- Megismerő tevékenységét érzelmei, kíváncsisága és tevékenységi vágya vezérli. Nemcsak tevékenykedni akar, de ismereteit, tapasztalatait is tevékenységei által szerzi. Lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a tapasztalás és folyamatos tevékenység (játék, munka, tanulás) közben érzékelje a környező valóságot és dolgozza fel ezt a maga számára.
- A gyermek motivált állapota lehetőség arra, hogy segítsük a megismerő, felfedező, kísérletező tevékenységét, segítsük abban, hogy fedezze fel és cselekvően részt

vegyen környezete alakításában.

- A világból annyit ismer meg, amennyit érzékszerveivel felfog. Szervezzük úgy az óvodai életet, hogy mód legyen szemlélődni az őt körülvevő világról, világ rejtelméről lehetőleg minden érzékével megtapasztalhatta azt.
- A gyermek szinkretikus gondolkodása következtében a környezetet a maga egészében, körvonalában, totalitásában érzékeli, a számára érdekesebb emeli ki, ez lesz számára a dolgokhoz, jelenségekhez tartozó lényeges – ezért fontos feladat az ok-okozat megláttatása.
- A világ felfedezése a képszerű szemléletes gondolkodás fejlődése segíti a nyelvi-kommunikációs képesség fejlődését.
- Ismereteit, tapasztalatait társaival közösen szerzi az együttműködés során, így társas kapcsolatainak bővülése olyan erkölcsi tulajdonságok fejlődését segíti, mint pl. segítségnyújtás, együttérzés, önzetlenség, figyelmesség, egymás sikerének elismerése.
- A gyermek pszichikus fejlődése a külvilággal való kölcsönhatásban alakul. Minden, amit lát, hall, tapasztal, amivel tevékenykedik, ismerkedik, új magasabb szintű képességek kibontakozását eredményezik.
- A természetre figyelő, óvó-védő, környezettudatos szemlélet és magatartás, a személyiségfejlődés legfőbb mutatója.

Óvodapedagógus feladata:

- A természetre és emberi alkotásokra figyelő óvó-védő szemlélete alapján együttműködésre épülő tevékenységeket szervezzen a gyerekek számára.
- A gyermekek belső szükségleteire építve sokszínű, komplex tevékenységeket biztosítson, életkori sajátosságok és egyéni eltérések figyelembevételével.
- Vegye figyelembe a gyermekek cselekvő aktivitását
- Használja ki a természetes élethelyzeteket
- Szabad, spontán szerzett tapasztalatok rendszerezésével – az ok-okozati összefüggések megláttatása.
- A tágabb környezet megismerése érdekében szervezzen sétákat, kirándulásokat erdőn, mezőn, vízben szerzett élmények és tapasztalatok biztosítása.
- A környezetvédelem a környezettudatos magatartás megalapozása, kialakítása kiemelt feladata legyen!

A környezet mennyiségi, téri, alaki nagyságbeli viszonyai - matematikai nevelés

A matematikai nevelés célja:

- A környező világ matematikai tartalmú összefüggéseinek megtapasztalása, a matematika nyelvének, fogalmainak megismerése, használata élethelyzetekben.

A matematikai nevelés feladatai:

- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése a matematikai szemlélet megalapozása.
- Közvetlen környezetükben végzett tevékenységek során a konkrét tárgyakkal végzett műveleteken keresztül a matematikai viszonyok, összefüggések megtapasztalása.
- Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldása, a logikus gondolkodás

megalapozása.

- Divergens gondolkodás fejlesztése, sokszínű megoldások keresése. Kreativitás fejlesztése.

A környező világ megismerése elképzelhetetlen a rá jellemző formai és mennyiségi viszonyoktól, melyek a valóságban komplex módon jelennek meg. Az óvodába kerülő gyermek már rendelkezik bizonyos matematikai tapasztalattal, élménnyel, matematikai fogalmakkal. A spontán helyzetek alkalmasak a mennyiségi, alaki, nagyságbeli, téri viszonyok megismerésére. 5-6-7 éves korban egyre nagyobb érdeklődést mutatnak a matematikai tevékenységek iránt, indokolt az óvodai élet során a matematikai tapasztalatszerzés más formáira építve a személyiségfejlesztés.

A matematikai nevelés tartalma:

1. A számfogalom előkészítése, alapozása:

Érzékelés-észlelés: A megismerő tevékenység alapja az észlelés. Fontos, hogy az óvodai élet során olyan helyzeteket teremtsünk, hogy a különböző érzékszervek segítségével sokszínű tapasztalatokat szerezhessenek.

A számfogalom kialakulása egy érési folyamat eredménye. Ennek a lappangó rendszernek a fejlődését kívánjuk segíteni. Halmazokat, mennyiségeket mérnek össze. Ezek a tevékenységek magukban hordozzák a párosítást az ugyanannyi és ugyanakkora előállítását. A jellegzetes darabszámok (2 kéz stb.). Kis számok gyakran előforduló összképek (dobókocka) felismerése és számlálás nélküli megnevezése. A darabszám változásokkal utazgatnak a számkörök között. A fejlődés jellemzője, hogy a gyermekek érdeklődése 5 éves kor körül a természetes számok iránt jelentősen fejlődik. A halmaz elemeinek számlálásával párhuzamosan ismerkednek a sorszámokkal, szemléletes gondolkodásuk segítségével matematikai műveleteket végeznek (bontás, hozzáadás, elvétel stb.). Az óvodai élet utolsó évében képesek egyszerűbb matematikai műveleteket verbálisan is elvégezni, egyszerűbb helyzetekben matematikai nyelven kommunikálni.

2. Halmazképzés:

Válogassanak, csoportosítsanak, osztályozzanak, látás, hallás, tapintás alapján felfedezett tulajdonságok szerint (lágy-kemény, szín, forma, kellemes-kellemetlen stb.).

Halmazok rendezése számosság szerint:

- Halmazok számossága: több, kevesebb, ugyanannyi
- Halmaz- és részhalmazképzés, két halmaz ugyanannyivá tétele
- A halmazok közötti azonosság, különbözőség bizonyítása – egy-egyértelmű hozzárendelés, párosítás
- Adott halmaz számosságának kifejezése számlálással – tőszámok
- Sorszámok – egyetlen elem helye a sorban

Halmazokkal végezhető műveletek:

- A számképzetek eredményes kialakítása
- Halmazok egyesítése számosság vagy más tulajdonsággal
- Halmazok különbsége
- Halmazok bontása: halmaz- részhalmaz

3. Kiterjedések - összehasonlítás

A gondolkodás fejlődésében leggyakoribb az összehasonlítás műveletének alkalmazása. Az azonosságok és különbségek felfedezéséhez szükséges az analízisszintézis, általánosítás, absztrahálás, gondolkodási műveletek alkalmazása. Ezeket a gondolkodási műveleteket végzik a gyermekek a szétválogatások és a sorba rendezések során (szín, alak, térfogat, súly stb.).

A gyakori tapasztalások segítik a képzetek alakítását, majd ezekből a képzetekből alakulnak a fogalmak (gömbölyű, szögletes, könnyebb–nehezebb stb.).

Miközben ismerkedik, tapasztal, ítéleteket alkot, logikai kapcsolatokat talál.

Síkbeli kiterjedés (hosszúság, szélesség)

Térbeli kiterjedés (hosszúság, szélesség, magasság)

Magasság, hosszúság, szélesség

Mérések – mindig valamivel való összehasonlítás: hosszúságmérés, területmérés, térfogatomérés, súlymérés

4. Testek és síkmértani formák (geometria)

Az óvodás gyermek számára a geometriából annyi ismerhető meg, amennyi az érzékszerveivel felfogható.

- Taktilis érzékelés segítségével megismerkednek különböző térbeli, síkbeli formákkal /konvex, konkáv/ megtapasztalják ezen testekkel való felhasználási, építési lehetőségeket.
- A különböző tárgyak egymáshoz való viszonyaiban fokozatosan felfedezik a tájékozódási lehetőségeket /névutók/
- Találkoznak tükrös tevékenységekkel.

A megismerés a térbeli tapasztalásokon keresztül absztrahálódik síkbeli viszonyokká.

- Geometria: gömb, téglatest, kocka, kör, téglalap, négyzet
- Alapja az összehasonlítás
- Szimmetria megismertetése – tükörkép játék

5. Relációk - térben való tájékozódás

Nem önálló tevékenységként jelentkezik – bármely téma szerves része

Elöl, hátul, alul, felül, előtte, mögötte, között, alatta, felette, elé, mögé, alá, fölé A helyes kifejezést kérdőszavak használatával segítjük: honnan?, hová?, hol?

Az óvodapedagógus feladata:

- A gyermekek érdeklődését segítse felkelteni a környezet matematikai jelenségei iránt
- Alakítsa, szervezze úgy a gyermekek tevékenységét, hogy a gyermek több érzékszervét fejlesztve, cselekvő aktivitására építve képesek legyenek a problémamegoldó gondolkodásra.
- Differenciált fejlesztés – az egyéni képességek figyelembevételével.
- Érdeklődésével segítse a divergens gondolkodás kialakulását.
- Sakkjátékokkal, táblás játékokkal való ismerkedés működteti az alapvető kognitív lelki folyamatokat és funkciókat, ezért ismertesse azokat a mindennapokban.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- A gyermek életkori sajátosságainak megfelelően megtanul tájékozódni és eligazodni a természeti és társadalmi környezetben.

- Ismerik a község szépségét, a környezetükben lévő intézményeket (pl. falumúzeum, közösségi ház, posta, orvosi rendelő, iskola, könyvtár).
- Tudnak különbséget tenni az évszakok között.
- Óvják a természetet, a növény és állatvilágot.
- Kezdi megismerni az ok-okozati összefüggéseket.
- Ismerik lakhelyüket, születésük helyét, szüleik nevét.
- Ismerik az őket körülvevő közlekedési eszközöket, megtanulják az alapvető közlekedési szabályokat.
- Ismernek néhány a néphagyományt
- Értékelik és védik az egyes környezeti elemeket, mint a víz, levegő, élővilág, talaj.
- Ismernek háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat.
- A tárgyakat meg tudják számlálni, legalább 10-es számkörbe tudnak összehasonlítani mennyiség, forma, nagyság és szín szerint.
- Meg tudnak különböztetni a jobbra-balra irányokat, értik a helyeket kifejező névutókat (alatt, fölött, előtt, mellett).

11.7. Hagyományápolás

Községünk gazdag néphagyománnyal rendelkezik a népművészet, folklór, palóc népi építészet terén. Feladatunk tehát ebből adódóan kihasználni a település adta lehetőségeket, színesebbé téve ezzel az óvodai élet mindennapjait. Helyi óvodai programunk speciális feladata ezen hagyományok ápolása. Hisszük, hogy ha gyermekeink a néphagyomány varázsában nőnek fel, tisztelni fogják azt és büszkének lesznek rá.

Célunk:

- megismertetni a gyerekeket a néphagyományokkal, kiemelten a faluban élő szokásokkal

Feladataink:

- Minden évszakhhoz kapcsolódnak népszokások, amelyeket beépítünk a pedagógiai tervünkbe és méltóan ünnepeljük a csoportban, illetve a két csoporttal együtt.
- A gyerekek találják meg a néphagyományban a követendőt, a szépséget, az örömet.
- Egy-egy jeles naphoz tartozó ismeret, szokás átadása a játékon keresztül, az életkori sajátosságokat figyelembe véve, a gyerekek számára színes, átélhető formában valósuljon meg.
- Önművelődés, gyűjtőmunka (helyi szokásaink, népi játékok, dalok, mondókák, kulturális értékeink)
- Szülők bevonása a néphagyomány őrzés feladataiba, ünnepek szervezésébe, gyűjtő munkába

Néphagyomány tartalma az egyes tevékenységi formákban:

- Mese-vers – népmesék (Nagy Zoltán gyűjteménye), mondókák,

közmondások, rigmusok, névcsúfolók

- Ének, zene, énekes játék, gyermektánc: mondókák, népi dalos játékok, népdalok, hangszeres népzene, nagycsoportosak részére táncbáz
- Rajz, mintázás, kézimunka: tárgykészítő népi játékok (csuhéj, csutka, szövés, agyagozás, mézeskalács készítés, körmöcske, rongybaba...)
- Külső világ tevékeny megismerése: találós kérdések; népi jóslatok évszakokról, időjárásról; népszokások; jeles napok.
- Mozgás, mozgásos játék: népi játékok eszközökkel, ügyességi és sportjátékok

Az óvodában feldolgozandó jeles napokat az évszakhoz kapcsoltnan ünnepeľjűk, amit a csoportnapló szervezési oldala tartalmaz

11.8. Munka jellegű tevékenységek

A személyiségfejlesztés fontos eszköze, a játékkal és a cselekvő tapasztalással sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység – az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi vagy egyéb munka, a környezet-, a növény- és állatgondozás. Fontos szem előtt tartanunk a gyermek munka jellegű tevékenységeinek jellemzőit:

- örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység;
- a tapasztalatszerzésnek és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint a kitartás, az önállóság, a felelősség, a céltudatosság alakításának fontos lehetősége;
- a közösségi kapcsolatok a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és mások elismerésére nevelés egyik formája.

Az óvodapedagógus feladatai:

- Tudatosan szervezze a gyermekkel való együttműködést
- Folyamatosan, konkrétan, reáľisan, vagyis a gyermeknek saját magához mérten értékeljen (fejlesztő értékelés)
- az óvodai szokás és szabályrendszert következetesen alakítsa, amelyben helye van a gyermekei feladatvállalás különböző formáinak
- A gyermeki munka feltételeinek biztosítása (eszközök, hely, idő, megfelelő légkör, elegendő munkalehetőség)
- Fokozatosság és következetesség betartása
- Támazkodjon a munka játékkal megegyező sajátosságaira

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek örömmel teljesítik vállalt kötelességűket.
- Örűlenek a közös munkának, és szívesen végzik.
- Önállóan végzik a naposi munkát.
- Az egyéni megbízásokat teljesítik.

- Szívesen segítenek a kisebbeknek.
- A környezetükben lévő állatokat, növényeket óvják, gondozzák.
- A szemét és hulladékkezelés szokásukká válik.

11. 9. A tevékenységekben megvalósuló tanulás

Az óvodában a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az óvodapedagógus által kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben valósul meg. Az óvodai tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Az óvodapedagógus a tanulást támogató környezet megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. A tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervét foglalkoztató tapasztalás, felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásának erősítése.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás, szokások alakítása,
- a spontán játékos tapasztalatszerzés;
- a játékos, cselekvéses tanulás;
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés;
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés;
- a gyakorlati problémamegoldás.

Az óvodapedagógus feladatai:

- A gyermekek ismeretszerzésének, tapasztalatszerzésének megtervezése, megszervezése
- A tanulás irányítása során, személyre szabott, pozitív értékeléssel segítse a gyermek személyiségének kibontakozását.
- Változatos tevékenységek közben szerzett tapasztalatokat rendezze, erősítse.

A tanulási tevékenységekben alkalmazott alapelveink

A tanulás tág értelmezése:

- A tanulás elsődleges színtere a játék.
- A játéktevékenységben történő spontán tanulás feltételeinek biztosítása.
- Az utánzásos tanulás mellett a próbálkozásra, gyakorlati problémamegoldásra – kísérletezésre, felfedezésre épülő tanulás támogatása, a gyermek cselekvő aktivitásának erősítése.
- A tapasztalás útján történő felfedező tanulás hangsúlyozása.
- A spontán, játékos, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalatszerzés dominanciájának biztosítása.
- A nonverbális úton, tevékenység közbeni tanulás megszervezése.

- Az életszerű helyzetek megteremtése.
- Az élményszerű, sikerorientált személyiségfejlesztés.
- A gyermeki kíváncsiságra, a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő tapasztalat, ill. elemi ismeretszerzés biztosítása.
- Az ismeretek felhalmozása helyett, a gyerekek képességbeli fejlődésének elősegítése.
- A differenciált képességfejlődés elősegítése.
- A tevékenységben megvalósuló tanulást-amennyiben lehet-, projekt rendszerben szervezzük. A projekt módszer a gyerekek érdeklődésére, az óvodapedagógus és a gyermekek közös tevékenységére épül az óvodás életkorhoz és tevékenységi jellemzőkhöz igazodva. A projektek gyakorlati jellegű komplex feladatok.
- Az integratív-komplex tanulási folyamat alkalmazása, a tevékenységformák komplex megjelenésével.
- Az eltérő képességű gyerekek fejlődésének elősegítésével: a prevenció és a tehetséggondozás felvállalása.
- A kooperatív tanulás formáinak alkalmazása (mikro-csoportos formák).
- A tanulást támogató környezet megteremtése.

A fejlődés várható eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek eljutnak pontos, valóság-hű észleléshez, mellyel ismereteik megalapozottak lesznek.
- Fejlődik a szándékos figyelem.
- Felébred a gyermekekben a valamit megtanulás vágya, kialakul a feladattudata, az önfegyelmzés képessége.
- Megismerkednek az elemi ok-okozati összefüggésekkel

12. Óvodai IKT használatának lehetőségei

Cél:

A telekommunikációs eszközökkel való ismerkedés, és azokkal való bánás. Lehetőséget teremt a gyermekek közötti esélyegyenlőségre.

A CD lejátszó, TV, DVD lejátszó, digitális fényképezőgép, számítógép, projektor, melyek szerepet kapnak a nevelés folyamatában, ahol egy új pedagógiai környezetet teremtve ismerkedhetnek a környező világgal.

Az óvodapedagógus feladata:

Olyan képességfejlesztő programok bemutatása, melyek támogatják a gyermekek felfedezőkedvét, kreativitását, és teret enged a problémamegoldásoknak.

- esetenként notebook használata
- a gyerek kérésének megfelelő méretűre állítani a képernyőt, és a hangerőt.
- folyamatosan ellenőrizni kell a gyermek tevékenységét a gépen.
- lehetőleg csak egy programot használjon egyszerre.
- egy gyerek 10 percet tölthet el 1-1 játékkal

- a számítógép használatát szakítsuk meg közösségi eseményekkel, illetve testmozgással.
- differenciál bánásmód, egyéni fejlesztés
- a tanulási zavarok felismerése
- a sajátos nevelési igényű gyermekek bekapcsolása az interaktív játékok kezelésébe
- a kiválasztott képi anyag tömör, lényegre törő, időtartamban is illeszkedjen az adott korcsoport életkori sajátosságaihoz.

Általános feladatok:

- probléma felismerése, térbeli tájékozódás
- kudarcűrés, együttműködés pozitív fejlesztése
- írott nyelv megismerése, de nem az írás, olvasás tanítása
- algoritmikus problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- a szem- kéz koordináció hatékony fejlesztése
- kreativitás fejlesztése
- interaktív kifestők-csoportosan is
- interaktív logikai játékok-egyszerre többen játszhatnak
- ismerkedés a nyelvi játékokkal

CD lejátszó

A fejlesztés tartalma:

Hangokat tartalmazó CD lemezek:

- Madárdalok a kertben és a ház körül,
- Madárdalok Magyarországról,
- Állatok hangjai,
- Világunk hangjai
- Zenehallgatási anyagok
- Táncához szükséges népzenei anyagok

Hangkazetta készítése a feldolgozandó témához- hangeffektek speciális összeválogatása.

Kép gyűjtemények a feldolgozandó témaköröknek megfelelően.

Internetről válogatott, és kinyomtatott, újságokból kivágott képek, postai levelezőlapok, rajzolt ábrák stb.

4-5 éves gyerekek csoportjában:

- háziállatok- hangjainak összekapcsolása
- jellegzetes tárgyak- hangjainak összekapcsolása
- mit hallasz?- felismerő játék
- zenehallgatás: választható zenei anyag-időhatárral

5-6-7 éves gyerekek csoportjában:

- házi, és vadon élő állatok hangjainak felismerése-képpel összekapcsolása
- legismertebb madarak képének-hangjának kapcsolása.
- jellegzetes tárgyak kép-hang társítása
- mit hallasz?- felismerő játék

- Közlekedési eszközök kép–hang, társítás
- hangszerek kép–hang, társítás
- zenehallgatás: választható zenei anyag–időhatárral

TV, videó– DVD lejátszó

A fejlesztés tartalma:

Az ismeretek direkt közvetítése, egy–egy téma feldolgozásához illeszkedő képek vetítése, digitális fotók megjelenítése, rövid ismeretterjesztő filmek bemutatása–információ átadás.

Felhasználható anyagok:

12 hónap az erdőn,

Gyöngyvirágtól– Lombhullásig

A kék Bolygó sorozat

Zenes koncert filmek pl. Halász Judit

Táncos filmek pl. roma és magyar néptáncok, régebbi szerepléseink felvételei

3–4 éves gyerekek csoportjában:

- képek vetítése (10–15 db)
- digitális fotók bemutatása

4–5 éves gyerekek csoportjában:

- képek nézegetése (15–20 db)
- digitális fotó bemutatása
- rövid ismeretterjesztő film (8–10 perc)

5–6–7 éves gyerekek csoportjában:

- képek nézegetése (csoportra szabni)
- digitális fotók bemutatása
- rövid ismeretterjesztő filmek
- természetfilmből részletek bemutatása.
- népzenei koncert részlet
- néptáncos filmrészlet

Digitális fényképezőgép

A fejlesztés tartalma:

Különböző témában készült képek felhasználása foglalkozások kiegészítőjeként.

- kirándulások
- kézműves foglalkoztatás
- csoport élete (pillanatképek)
- udvari élet
- emlékeztető események (Mikulás, Karácsony, stb.)
- kulturális események
- montázskészítés

3–4–5–6–7 évesek csoportjában:

közös élményekre emlékeztetés

Projektor

A fejlesztés tartalma:

Kép gyűjtemények nézegetése a feldolgozandó témaköröknek megfelelően.

Internetről válogatott képek, postai levelezőlapok, rajzolt ábrák stb.

Élmény fokozása a kivetített képekkel.

Szülői értekezlet színesebbé tétele a csoport életének bemutatásával.

- DVD filmek
- gyűjtött képek
- digitális fotók
- interaktív kreativitást elősegítő programok
- interaktív mozgásfejlesztő játékok

3-4-5 éves gyerekek csoportjában:

- gyűjtött képek
- digitális fotók
- rövid ismeretterjesztő film
- interaktív mozgásfejlesztő játékok

5-6-7 éves gyerekek csoportjában

- DVD film részlet
- rövid ismeretterjesztő film
- digitális fotók
- gyűjtött képek
- interaktív játékok
- interaktív kreativitás elősegítő programok
- interaktív mozgásfejlesztő játékok

13. A nevelés tervezése

Az óvoda funkciójának céljaink feladataink megvalósítása érdekében a gyermeki tevékenységek tervezésén kívül a gyermekek szokás és szabályrendszerének alakítását nevelési tervekben rögzítjük. Óvodai nevelésünk cél és feladatrendszere ismeretében ugyanis nélkülözhetetlennek tartjuk a fejlesztés átgondolását, tervezését, időszakonkénti értékelését, a továbblépés feladatainak meghatározását. A nevelési tervek időintervallumát félévben határozzuk meg, teljesítésük értékelése minden lezárt ciklus végén írásban történik a csoportnaplókban.

14. A gyermekek fejlődésének nyomon követése

Óvodai nevelésünk fontos eleme a gyermekek személyiségének minél pontosabb ismerete, fejlődése figyelemmel kísérése és céljaink eléréséhez viszonyított helyzete megállapítása.

Közös álláspontunk alapján a gyermekek fejlődését nagyobb intervallumokban értelmezzük. A személyiségfejlődés folyamatában ebben az életkorban megengedhető az esetleges részleges elmaradás, az eltérő fejlődési ütem, az óvodáskor végére kívánjuk eljuttatni a gyermekeket olyan szintre, amely kívánatos további élete számára.

Ennek érdekében:

- a gyermekek megismerését sokrétű információs rendszeren keresztül valósítjuk meg, de prioritást kap a folyamatos megfigyelés
- folyamatosan bővítjük mérési, értékelési kultúránkat, mérőeszközünket
- pontosan meghatároztuk az óvodáskor végére elérendő optimális szintet
- személyiségnaplót dolgoztunk ki a gyermekek fejlődésének nyomon követésére, mely a következőkből áll:
  - Családi háttér megismerése – családlátogatás során.
  - Az anamnézis (alapvető adatok).
  - Beszoktatás és visszazoktatás tapasztalatai: a gyermek megfigyelése – s az eredmény rögzítése játéktevékenységben (élmények, tapasztalatok, szokások, érdeklődés, társas kapcsolat...) – mozgásfejlettségében – önkiszolgáló tevékenységében – beszédképességében
  - A gyermek fejlődésének folyamatos nyomon követése – feljegyzések készítése a kiugró eseményekről, fejlődési üteméről (tevékenységekben)
  - Mérés alapján a fejlettség megállapítása (tanköteles korú gyerekeknél) – nevelési területenként vagy – képességterületenként (értelmi, szociális, motorikus, beszédképesség)
  - A tanköteles korú gyerekek iskolai életre való felkészítése érdekében mérést kell végezni **év elején:** a logopédus
év közben: decemberig – az óvodapedagógusok
  - A gyerekek fejlettségéről tájékoztató beszélgetést kell szervezni a szülőkkel évi **két alkalommal**, ha szükséges többször

A fejlődés várható jellemzőit óvodáskor végére az OAP alapján és a DIFER-ben található alapkészségek legalább haladó, de leginkább befejező fejlettségi szintjén értelmezzük.

15. Az óvoda hagyományos ünnepei, rendezvényei

E feladatok konkrét tervezése a mindenkori éves munkatervekben történik.

Gyermekek személyes ünnepei	Családi ünnepek	Közösségi élet szokásai	Jeles napok, népi hagyományok	Települési rendezvények	Zöld-napok	Nemzeti ünnepek
születésnapok	mikulás	kicsik beszoktatása	szüret	generációk találkozója	föld napja	2016-03-15
névnapok	karácsony	betegségből gyógyult gyerekek fogadása	farsang	falu-karácsony	víz napja	
	farsang	felnőttek búcsúztatása	húsvét	laskafesztivál	madarak, fák napja	
	anyák napja	kirándulások				
	ballagás	gyermekheti programok				

16. Az óvoda kapcsolatai

Valamennyi partnerünk közül kiemelt jelentőségű az óvodába járó gyermekek családjával történő kapcsolatunk minősége, folyamatos továbbfejlesztése, amely elvet programunk 3. fejezetében is deklaráltuk.

16.1. A családokkal való együttműködés

Az együttműködés célja:

Az óvoda és a családok nevelőpartneri kapcsolatának fejlesztése, az óvoda és a családi háttér közös felelősségérzetének megerősítése a gyermekek fejlődésében, annak hangsúlyozásával, hogy nevelési céljaink – összhangban a szülői elvárásokkal – csak akkor teljesülhetnek, ha a szülők is segítik ezt a folyamatot a gyermekek fejlődését támogató, szeretet adó családi neveléssel, és mi óvodapedagógusok is figyelembe vesszük a családok szokásait, sajátosságait.

Célunk továbbá elősegíteni, hogy a nyitott óvoda megvalósításával a szülők reális benyomásokat szerezhessenek gyermekük közösségben elfoglalt helyéről, viselkedéséről, s arról, hogy avatott kezek óvják-fejlesztik gyermeküket.

Az együttműködés alapelvei

- nyitottság a szülők problémáinak meghallgatásában, megértés, tapintat, és lehetőség

szerinti segítségnyújtás, az információk bizalmas kezelése

- az óvodai dolgozók ismerjék és fogadják el az eltérő családi körülményeket
- az óvoda legyen kezdeményező és elfogadó, de tartsa tiszteletben a családi nevelés elsődlegességét
- az óvoda dolgozói nyújtsanak követendő modellt az őszinte érdeklődés, a kölcsönös tisztelet és bizalom kialakítására
- a szülői jogok érvényesülhessenek a nevelés folyamatában, különös tekintettel a nevelési program ismeretére, s érdemi tájékoztatásra a gyermekük fejlődésével kapcsolatban
- a szülő számára szükséges biztosítani minél többféle bekapcsolódási lehetőséget az óvodai életbe
- az együttműködési formák tartalmáról, a benne rejlő „munkamegosztásról” a szülőket érdemben tájékoztatni szükséges

A fenti elvek megvalósítása érdekében:

- házirendünkben szabályoztuk a szülők számára fontos tudnivalókat
- a házirend egy példányát a beiratkozáskor a szülőknek átadjuk
- az együttműködés elveit, formáit pedagógiai programunkban megfogalmazzuk, s erről tájékoztatást adunk a szülőknek a helyben elfogadott módon
- szülői szervezetet működtetünk

A szülőkkel történő együttműködés formái változatosak, sokrétűek, magukba foglalják a személyes kapcsolatot, a közös rendezvényeket, a jeles napok megünneplését, a hagyományok ápolását. Az alábbi felsorolás inkább orientáló jellegű, mintsem szabályozó jellegű, hiszen az adott szociális közeg esetenként meghatározhatja a különböző együttműködési formák tartalmi hangsúlyait:

	Formája	Célja
Óvodai élet előtt	Beiratkozás előtti családlátogatás	A gyermek otthoni körülményeinek megismerése, a gyermekkel történő első találkozás, bizalomépítés a gyermekkel, a családdal.
	Új és érdeklődő szülők nyári fóruma	Ismerkedés az óvodával, a szülők tájékoztatása
	Beiratkozás	Adatfelvétel, ismerkedési lehetőség biztosítása az óvodai élettel
	Anyás befogadás	Biztonságérzet kialakítása mind a szülő, mind az óvodába érkező gyermek számára. Anamnézis felvétele.

Óvodai élet alatt	Közös programok (kirándulás, ünnepek, játékonysági bál, munkadélutánok, játékdélutánok, versengések)	Családok és az óvoda kapcsolatának elmélyítése. Oldott ismerkedés egymással. Betekintés és aktív részvétel biztosítása az óvoda életébe (n).
	Szülői értekezletek (óvodai szintű, csoportszintű)	Tájékoztatás, információcsere, nevelési feladatok és teljesülésük. Operatív feladatok egyeztetése, véleményezés, közös megállapodások megkötése.
	Évközi családlátogatás	Problémás esetekben a személyes, családi környezetben a probléma okainak, lehetséges megoldási módjának segítése.
	Fogadó órák	Szülői/óvónői kezdeményezésre egyedi esetek megbeszélése
	Nyílt napok, hetek	A szülők számára betekintés biztosítása a gyermek óvodai életébe
	Szülői elvárások, igény és elégedettségmérés	Felmérés, összehasonlítás, feladatok kijelölése az óvoda számára
	Személyes percek	Azonnali döntést, beavatkozást igénylő esetekről kölcsönös tájékoztatás
	Szülői szervezet működtetése	Az óvodai élet egészét érintő ügyekről tájékoztatás, szülői kompetenciák erősítése.
Óvodai élet után		Informális tájékozódás a gyermekek iskolai haladásáról

Óvodánkban szívesen fogadjuk a szülőket, a szülői együttműködés minden kezdeményezését.

Pedagógiai programunk, nevelési elveink határozott képviselője a biztosíték arra, hogy a családokkal való kapcsolatunk jellege, minősége e szűrőkön keresztül működjön, és építő jellegű legyen mind az óvoda, mind a családok számára.

16.2. Az óvoda egyéb kapcsolatai

	Kapcsolattartási formák
Általános iskola	<ul style="list-style-type: none"> •Szakmai tanácskozások, megbeszélések közös témában •óvodai és iskolai tevékenységek kölcsönös látogatása, tapasztalatcsere •játékdélután az iskolában •tanítók meghívása óvodai szülői értekezletekre •iskolalátogatás az iskolába készülő gyermekekkel, részvétel tanórán •tájékoztatás adása a gyermekek fejlődéséről •közös pályázatokban való részvétel <p>informális kapcsolattartás</p>
Fenntartó	<ul style="list-style-type: none"> •értekezletek, tanácskozások, képviselő testületi ülések •fenntartói ellenőrzések •óvodavezetői beszámolók •költségvetési tárgyalás •meghívás az óvodák rendezvényeire •a fenntartói irányításból adódó feladatok teljesítése •vezetői, intézményi önértékelésben, minősítési folyamatokban együttműködés
Kisebbségi Önkormányzat	<ul style="list-style-type: none"> •meghívás az óvoda rendezvényeire <p>egyetértési jogkör érvényesítése az óvodai dokumentumok kapcsán</p>
Közművelődési intézmények (helyi, szomszédos településen és Salgótarjában)	<ul style="list-style-type: none"> •gyermekszínház látogatása •mozi látogatás •könyvtárlátogatás <p>helyi múzeumok látogatása</p>

<p>Szakszolgálat</p>	<ul style="list-style-type: none"> •gyermek szükség szerinti vizsgálata •folyamatos kapcsolat a logopédussal •sajátos nevelési igény megállapítása <p>módszertani segítség kérése nevelésükhöz</p>
<p>Oktatási Hivatal Salgótarjáni POK</p>	<ul style="list-style-type: none"> •tanév előkészítő óvodai tanácskozáson részvétel •szaktanácsadói és szakmai szolgáltatások igénylése szükség szerint •szakmai programokon, továbbképzéseiken való részvétel lehetőség szerint
<p>Egyéb szakmai szolgáltatók</p>	<ul style="list-style-type: none"> •rendezvényeken, konferenciákon való részvétel lehetőség szerint <p>információs kiadványok fogadása</p>
<p>Egészségügyi intézmények</p>	<ul style="list-style-type: none"> •gyermek rendszeres orvosi vizsgálatának biztosítása (gyermekorvos, védőnő, fogorvos) <p>meghívás óvodai rendezvényekre</p>
<p>Egyéb kapcsolatok</p> <ul style="list-style-type: none"> •helyi vállalkozók •egyesületek •egyház •szakmai szervezetek •civil szervezetek <p>konzorciumi tagok pályázatok esetén</p>	<ul style="list-style-type: none"> •szponzorálás, •közös rendezvények <p>szakmai fórumokon való részvétel</p>

17. Az óvodák dokumentumai

Az óvodákban a kötelező dokumentumok körét a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelete 87-97/A §-ai részletesen szabályozzák:

- Pedagógiai Program
- óvodai csoportnapló
- személyiségnapló, a gyermek fejlettségével kapcsolatos adatok, szakvélemények, anamnézis lap, egyéni fejlesztés dokumentumai
- felvételi és mulasztási napló
- Szervezeti és Működési Szabályzat és mellékletei
- Házi rend
- Éves munkaterv és mellékletei (munkacsoport éves terve, szülői szervezet éves terve, gyermekvédelmi munkaterv)
- éves beiskolázási terv
- éves önértékelési terv

18. A pedagógiai program módosításának lehetséges indokai különösen:

- változás következik be az intézmény szervezeti felépítésében
- változás következik be a működés területén
- törvény, rendelet (országos, helyi) módosítás, fenntartói utasítás
- helyi vizsgálat, ellenőrzés eredményeként részfejezet módosítás szükséges
- alap és kiegészítő feladatok módosulása (bővülés, szűkítés)

A programmódosítását kérhetik: fenntartó, óvodavezető, nevelőtestület

19. Legitimációs záradék

1. Elfogadta Kazári Napraforgó Óvoda nevelőközössége nevében:	Dátum: 2016. augusztus
2. Véleményezte: Kazár, szülői szervezet nevében:	Dátum: 2016. augusztus
3. Egyetértését nyilvánította: ..... Fenntartó	Dátum: 2016. szeptember

• Jóváhagyta:

Dátum: 2016. szeptember

.....

Óvodavezető

A nevelési program a jóváhagyás napjától érvényes.

Az eredeti példány tárolása a kazári óvodában kerül elhelyezésre.